

BINNENKRANT



Kerkstraat 17
2970 's Gravenwezel

Verantwoordelijke uitgever: Fons Dierickx, Gudstraat 13, 9310 Herdersem

BIJLAGE

ONS HEEM
oktober-november-december 2004

driemaandelijks tijdschrift
afgiftekantoor: 2970 - Schilde
P 408944

INHOUDSTAFEL

Stappenplan 2005	blz. 1
Het huishoudelijk reglement binnen de vzw	blz. 9
Koplopers gezocht. Leiderschap groeit in verenigingen!	blz. 11
Lessenreeks 'Horen, zien en ontsluiten	blz. 13
Ondersteuning van de heemkundige musea	blz. 15
Erfgoedbeleid in de 21 ^{ste} eeuw: over het nieuwe 'erfgoeddecreet'	blz. 17
De derde Nacht van de Geschiedenis	blz. 22
Oproep volkstuinten in Vlaanderen	blz. 22
In de zon én in de schaduw	blz. 23
Themanummer pompwatermolens	blz. 24
SLE – Stichting Levend Erfgoed	blz. 24

Heemkunde Vlaanderen vzw Stappenplan 2005

0. Inleiding

2005 is voor Heemkunde Vlaanderen vzw een 'expansiejaar' waarbij veel activiteiten, die in 2004 in een voorbereidingsfase zaten, tot ontwikkeling zullen komen. 2005 zal ook een aanzet geven om na te denken over de volgende beleidsperiode. Met volle energie wordt gewerkt aan een totaal nieuw imago en een nieuwe impuls die de vereniging aan de heemkundige sector in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wenst te geven. Heemkunde Vlaanderen vzw blijft niet langer op de achtergrond maar evolueert samen met de gehele sector volks-cultuur mee op de golven van vernieuwing en heropbloei. Vanuit de zeven strategische doelstellingen, die uitgesteld werden voor de periode 2002-2006, werd volgend stappenplan met operationele doelstellingen voor het jaar 2005 opgesteld en door de algemene vergadering van Heemkunde Vlaanderen vzw goedgekeurd.

Het stappenplan 2005 is een heel ambitieus document. De voortdurende implementatie van integrale kwaliteitszorg binnen de vereniging leidt dan ook tot ambitieuze activiteiten, waarvoor de huidige middelen amper toereikend zijn.

Missie:

Heemkunde Vlaanderen vzw, de koepelvereniging voor de heemkundige sector in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wil:

- een vereniging zijn die heemkunde en onderzoek over lokale en regionale geschiedenis in Vlaanderen stimuleert, promoot, cultiveert, uitdiept en zichtbaar maakt voor het grote publiek en die ondersteuning en vorming biedt aan de heemkundige verenigingen en aan de provinciale koepels voor heemkunde in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dit o.a. door te publiceren, door

informatie en beleid toegankelijk te maken voor haar doelpubliek, door studiedagen te organiseren en door te participeren aan allerlei erfgoedmanifestaties;

- een vereniging zijn die mensen kan samenbrengen die belang hechten aan de geschiedenis en volkscultuur van hun eigen regio, waarbij de uitwisseling van informatie en ideeën centraal staat en die heemkunde als een bindmiddel gebruikt om contacten te leggen tussen al wat beweegt binnen de erfgoedsector in de breedste betekenis van het woord en aldus een bepalende rol te spelen in de maatschappelijke erkenning van volkscultureel erfgoed;
- een vereniging zijn die zich binnen een Europees en internationaal kader kan profileren, mensen kan stimuleren om cultuur te hanteren als een manier om wederzijds respect en begrip in de hand te werken;
- een vereniging zijn die kan bewijzen dat zij, op haar manier, meebouwt aan een eerlijke en democratische samenleving.

I. Vorming, begeleiding en ondersteuning

* In het kader van de strategische doelstelling 'Heemkunde Vlaanderen vzw start met het uitwerken en bestendigen van een aanbod aan de kringen en aanverwante verenigingen rond vorming, aangepaste begeleiding en de nodige ondersteuning', willen we de volgende operationele doelstellingen in 2005 verwezenlijken.

a) OD 1.1. : Tegen eind 2006 publiceren wij minimum 10 binnenkranten met informatie over alles wat zich beweegt in de erfgoedsector en over zaken die nuttig voor de kringen en aanverwante verenigingen kunnen zijn.

Naast het wetenschappelijke tijdschrift *Ons Heem* geeft Heemkunde Vlaanderen vzw driemaandelijkse de *Binnenkrant* uit, als bijlage bij *Ons Heem*. De *Binnenkrant* heeft tot doel de heemkundige sector en aanverwante verenigingen binnen Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest grondig te informeren aangaande alles wat beweegt in de erfgoedsector en vooral in de sector volkscultuur. Hierin kunnen tevens artikels verschijnen met het oog op competentieverhoging van de organisaties of artikels van didactische en ondersteunende aard. De *Binnenkrant* wordt eveneens integraal op de website geplaatst.

Artikels voor de *Binnenkrant* worden bijeengesprokkeld door de stafmedewerkers die regelmatig zelf de vormende artikels opstellen. In 2005 zullen vier *Binnenkranten* gepubliceerd worden, ten laatste eind maart, eind juni, eind september en eind december. De *Binnenkrant* wordt ver-

zonden naar alle heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, naar alle bestuursleden van de provinciale koepels voor heemkunde en naar de abonnees op *Ons Heem*. Daarnaast kunnen ook andere erfgoedverenigingen of belanghebbenden op vraag de *Binnenkrant* bekomen.

b) OD 1.2. : Jaarlijks organiseert Heemkunde Vlaanderen vzw een studiedag in samenwerking met het steunpunt of met een aanverwante organisatie.

Het ingediende project 'Horen, zien en ontsluiten: beheer van audiovisuele dragers in het verenigingsarchief' heeft van de Vlaamse Gemeenschap een subsidie van 20300 euro toegekend gekregen. Audiovisuele dragers in beeld- en geluidsarchieven (magnetische en optische geluidsdragere, beelddragere) zijn bij uitstek de dragere waarop uitingen van immateriële cultuur worden vastgelegd: opnames van stoeten en processies, interviews, opgenomen liederen en verhalen, enz. Dit is specifiek terrein waarop de erfgoedverenigingen (volkscultuur, lokale geschiedenis, erfgoedzorg) actief zijn, en zij hebben dan ook heel wat audiovisuele dragere in hun archieven. Hoe met dit audiovisueel materiaal moet worden omgegaan (bijvoorbeeld op het gebied van beheer, ontsluiting en conservering), is echter niet vanzelfsprekend. Bovendien is dit domein in volle evolutie (bijvoorbeeld digitalisering) en is het moeilijk om deze (technische en beheersmatige) evoluties te volgen.

Om bedreiging van waardevolle collecties tegen te gaan, is dit project een dringende noodzaak.

Het project werd ingediend in partnerschap met SIWE (Stichting Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed), SVVF (Samenwerkingsverband Vlaamse Verenigingen voor Familiekunde) en Volkskunde Vlaanderen en wordt mede begeleid door het VCV (Vlaams Centrum voor Volkscultuur). Het project richt zich tot alle verenigingen die aangesloten zijn bij één van deze koepelverenigingen én tot alle andere geïnteresseerden.

Het voornaamste luik van het project is het organiseren van een lessenkakket van in totaal acht lessen. In de lessen worden verschillende thema's behandeld zoals de diverse methoden van inhoudelijke en formele ontsluiting van audiovisuele bronnen, de conservering van de fysieke audiovisuele dragere zelf, de huidige stand van zaken op het vlak van digitalisering en auteursrechterlijke en andere juridische aspecten (privacy, ...) met betrekking tot deze thematiek en de valorisering van de audiovisuele bronnen.

De lessen vinden in 2005 plaats op 5/2, 12/2, 19/2, 26/2, 5/3, 12/3, 19/3, 26/3.

Er wordt een handleiding opgesteld als cursusmateriaal

voor de cursisten. Alle documenten en handleidingen worden nadien verspreid via de website van Heemkunde Vlaanderen vzw en de partners in dit project.

Naast de lessenreeks, bieden we archieven ook de kans tot het aanvragen van een plaatsbezoek door een expert. Ter plaatse wordt door de expert advies op maat gegeven.

Voor dit project is een halftijdse projectcoördinator, Eline Van Hoyer, aangenomen.

In de eerste helft van 2005 zal Heemkunde Vlaanderen vzw, in samenwerking met het VCV en VCM Contactforum voor erfgoedverenigingen, en met steun van de Vlaamse Gemeenschap (administratie BKM) een studiedag organiseren over 'erfgoed en Europa'.

(zie ook OD 1.4.)

c) OD 1.3. : Tegen eind 2006 start Heemkunde Vlaanderen vzw met de organisatie van minimum twee studiedagen rond een specifiek terrein binnen het heemkundig onderzoek.

In 2005 zal Heemkunde Vlaanderen vzw, in samenwerking met het VCV, provinciale studiedagen aanbieden rond het thema 'mondelinge geschiedenis'. Dit thema kadert zeker binnen het heemkundige onderzoek. Vele heemkundige kringen houden zich immers bezig met mondelinge geschiedenis en dit vaak zonder het zelf te weten of zonder dat zij echt expertise op dit terrein bezitten. Deze studiedagen zullen in de tweede helft van 2005 plaatsvinden.

d) OD 1.4. : In deze beleidsperiode richt Heemkunde Vlaanderen vzw minimaal acht regionale vormingsdagen in.

In het voorjaar van 2004 kreeg Heemkunde Vlaanderen vzw subsidies van de Koning Boudewijnstichting voor het project 'Leiders vormen leiders' en dit in het kader van hun subsidieproject 'Koplopers gezocht. Leiderschap groeit in verenigingen.' Voor dit project werkt Heemkunde Vlaanderen vzw samen met Kwasimodo en het VCV. De onderzoeksfase van dit project wordt voorbehouden voor het werkjaar 2004. In deze fase wil men nagaan welke leiderschapskwaliteiten er aanwezig zijn bij heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De resultaten van de enquêtes (69) en interviews (25) worden in een gezamenlijke rapportage gegoten. In totaal worden er 62 heemkundige kringen gecontacteerd in verband met dit project. Op de website van Heemkunde Vlaanderen vzw komt tegen eind 2004 een leiderschapsbank, waarin de leiderschapservaringen kenbaar worden gemaakt.

In een tweede fase van dit project staat de uitwisseling van de aanwezige leiderschapskennis en ervaring centraal. In januari en februari 2005 worden de provinciale rondetafelgesprekken voorbereid, welke in april zullen plaatsvinden. Bij elke rondetafel zal er eerst een inleiding worden gegeven over het belang van leiderschap en organisatie-talent voor heemkundige kringen. Hierna zullen er aparte (eventueel thematische) werkgroepjes georganiseerd worden onder leiding van de geselecteerde respondenten met leiderschapskwaliteiten. Heemkunde Vlaanderen vzw hoopt via het delen van de bestaande ervaring en kennis de bestuurders van heemkundige kringen te verdeskundigen. Een bijkomende bedoeling is ook de leiding van plaatselijke kringen open te trekken naar vrouwen.

In de tweede helft van 2005 richt Heemkunde Vlaanderen vzw, in samenwerking met het VCV, een workshop 'Onderhandelen met de lokale overheid' in. Deze workshop zal vooral gericht zijn op heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wegens de geografische spreiding van de verschillende heemkundige kringen in Vlaanderen zal de workshop provinciaal worden aangeboden. In elke Vlaamse provincie zal de workshop gegeven worden en dit waarschijnlijk op een zaterdag.

e) OD 1.5. : Vanaf het in werking treden van het herwerkte beleidsplan worden alle kringen elk jaar verwittigd dat ze kunnen worden bezocht na aanvraag.

Heemkunde Vlaanderen vzw zal, zoals dit in 2004 reeds het geval was, in de eerste helft van 2005 de heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de hoogte brengen van de mogelijkheid tot een plaatsbezoek van de kring door de consulente van Heemkunde Vlaanderen vzw – dit met het oog op een betere begeleiding en ondersteuning van de heemkundige kringen. Via de berichten in de *Binnenkrant* en op de website zullen de heemkundige kringen hierover geïnformeerd worden.

e) OD 1.7. : Vanaf begin 2005 wordt er elke twee maand een update gemaakt van de vragen i.v.m. begeleiding op de website.

In 2004 werd een rubriek 'veelgestelde vragen' aangemaakt op de website van Heemkunde Vlaanderen vzw. In 2005 zal deze rubriek verder worden uitgebreid zodanig dat kringen hier de basisinformatie kunnen terugvinden die ze nodig hebben voor de werking van hun vereniging. Deze rubriek zal zeker de volgende onderdelen bevatten: organisatievormen, kwaliteitsvolle werking van een heem-

kring, tips i.v.m. het organiseren van activiteiten en subsidies. Zeker elke twee maanden zal de rubriek worden aangepast op basis van literatuur, binnengekomen reacties en resultaten van plaatsbezoeken. Dit moet ertoe bijdragen dat de kringen zo goed mogelijk en op maat worden begeleid en ondersteund.

II. Beheer en beleid

* In het kader van de strategische doelstelling 'Heemkunde Vlaanderen vzw streeft tegen het einde van de beleidsperiode naar een doordacht, helder en verantwoord medewerkersbeleid dat gericht is op een kwalitatieve vorming, huisvesting, verloning en begeleiding' willen we de volgende operationele doelstellingen verwezenlijken.

a) OD 2.1. : Vanaf 2003 dient de handbibliotheek elk jaar te worden uitgebreid met minimum 20 publicaties.

Heemkunde Vlaanderen vzw wil een goed uitgebouwde handbibliotheek voor de stafmedewerkers creëren om hen op de hoogte te houden van de recentste ontwikkelingen binnen de erfgoedsector. De handbibliotheek dient echter ook een aantal standaardwerken te bevatten. De stafmedewerkers zullen via internet en andere aankondigingen tweemaandelijks nagaan welke werken interessant zijn om aan te kopen.

b) OD 2.4. : Tegen eind 2005 wordt een opleidingsplan opgesteld.

Tegen eind 2005 zal Heemkunde Vlaanderen vzw beschikken over een opleidingsplan. Hiertoe zal de voorzitter van Heemkunde Vlaanderen vzw een opleidingscursus volgen. Met advies van Kwasimodo zal het plan zo correct en volledig mogelijk worden opgesteld.

c) OD 2.7. : Tegen eind 2006 wordt gezocht naar een andere en deftige huisvesting voor de organisatie.

De huidige huisvesting van het secretariaat in 's-Gravenwezel is niet centraal in Vlaanderen gelegen, noch gemakkelijk bereikbaar. De vereniging is er bovendien krap gehuisd en beschikt bijvoorbeeld niet over een vergaderzaal die groot genoeg is voor de vergaderingen van de raad van bestuur. Het gebouw kan daarenboven dringend een restauratiebeurt gebruiken. Dit alles draagt er toe bij dat deze locatie niet representatief is voor een overkoepelende vereniging voor heel Vlaanderen en ook niet uitnodigend is voor bezoekers. Het is trouwens niet zeker dat we daar kunnen blijven. Om deze toestand te verhelpen heeft

Heemkunde Vlaanderen vzw in 2004 reeds een aantal stappen ondernomen om een nieuwe huisvesting te zoeken. Zo werd er een aanvraag ingediend bij de stad Mechelen, die zeker openstond voor dit idee. De stad Mechelen neemt het verzoek van Heemkunde Vlaanderen vzw dan ook ernstig in overweging en gaat na welke locatie, waarschijnlijk 'De Zalm' gelegen in de omgeving van het nieuwe toekomstige erfgoedcentrum 'brouwerij Lamot', er eventueel ter beschikking kan worden gesteld en tegen welke voorwaarden.

* De volgende operationele doelstellingen kaderen in de strategische doelstelling 'De vereniging streeft tegen het einde van de beleidsperiode naar een volledige implementatie van integrale kwaliteitszorg met de nadruk op het algemeen beleid, de contacten met de overheid, het functioneren van de medewerkers en de raad van bestuur'.

a) OD 3.1. : De raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen vzw notuleert dat ze tegen begin 2004 volledig akkoord gaat met de implementatie van de principes van Integrale Kwaliteitszorg.

Een belangrijke stap bij de implementatie van Integrale Kwaliteitszorg (IKZ) is de zelfevaluatie. Zelfevaluatie is een gestructureerde systematiek om de organisatie door te lichten, de pijnpunten op te sporen en de organisatie aan te zetten tot verbeteren. Het zelfevaluatieteam van Heemkunde Vlaanderen vzw kwam in de loop van 2004 een aantal keren samen om uiteindelijk te komen tot een zelfevaluatierapport. Uit het zelfevaluatierapport zijn verschillende verbeterpunten naar voor gekomen. Aan de hand van deze verbeterpunten zijn er twee verbeterprojecten voor de organisatie uitgekozen: één project rond de medewerkers (zowel professionele als vrijwillige) en één project rond de communicatie van de vereniging. Hiertoe worden twee projectgroepen samengesteld die het verbeterproject zullen opstarten. Eind 2004 worden de eerste vergaderingen opgestart en tegen maart/april 2005 zullen de projecten waarschijnlijk afgerond zijn.

b) OD 3.2. : Vanaf 2002 worden alle contacten met de overheid stipt opgevolgd.

Heemkunde Vlaanderen vzw zal in 2005 de verplicht af te geven documenten aan de Vlaamse Gemeenschap – het werkingsverslag 2004 en het stappenplan 2006 – op tijd indienen en conform de regels van de Integrale Kwaliteitszorg opstellen. De financiële documenten (begroting, afrekening, balans, ...) zullen eveneens zo correct mogelijk worden ingediend.

c) OD 3.3. : Minstens zes keer per jaar worden er contactvergaderingen tussen leden van de raad van bestuur en de beroepskrachten gehouden.

Om de vlotte werking van de vereniging te garanderen wordt er tweemaandelijks vergaderd tussen de professionele medewerkers en de voorzitter en penningmeester. Op deze werkvergaderingen worden hangende projecten besproken en wordt over de dagelijkse werking van de vereniging gecommuniceerd.

d) OD 3.5. : In 2005 bouwt HV een databank op met de administratieve gegevens en met gegevens over de interne werking van de leden-heemkundige kringen en aanverwante verenigingen.

Tegen eind 2005 wil Heemkunde Vlaanderen vzw één grote centrale databank van de heemkundige kringen en koepels bekomen met, waar mogelijk, buiten de administratieve gegevens ook gegevens omtrent de interne werking van de kringen. Hiertoe zijn in 2004 al heel veel gegevens verzameld, via enquêtes, vragenlijsten en interviews maar nog niet verwerkt. De mogelijkheden tot het volgen van een cursus databasemanagement door de administratief bediende zal onderzocht worden.

III. Interne communicatie en informatie

* Voor de vierde strategische doelstelling 'Heemkunde Vlaanderen vzw zorgt tegen eind 2006 voor een correcte communicatie en betere informatiedoorstroming naar haar doelgroep over de werking van de vereniging en alles wat zich beweegt in de erfgoedsector', zullen we de volgende operationele doelstellingen realiseren. (zie ook OD 1.3.)

a) OD 4.2. : Vanaf eind 2002 wordt er elke maand een update gemaakt van de website.

Heemkunde Vlaanderen vzw beschikt over een eigen website: www.heemkunde-vlaanderen.be. Naast het verstrekken van informatie over de organisatie en de heemkundige sector, schept de website ook mogelijkheden voor interacties via de voorstelling van publicaties en aankondigingen van activiteiten die het lokale belang overstijgen. Verder krijgt iedereen ook de mogelijkheid om via de rubriek 'vragenhoekje' een vraag te stellen aan de bezoekers van onze site. Andere onderzoekers krijgen op die manier de mogelijkheid om de vraag te beantwoorden. De vereniging kan on line gecontacteerd worden voor het stellen van vragen of voor het aankondigen van activiteiten. Het tijdschrift *Ons Heem* en andere publicaties van Heemkunde Vlaanderen vzw kunnen via de website worden besteld en aangekocht. De website kan tevens als

uitvalsbasis dienen voor het surfen over het web via de links met verwante en voor de sector belangrijke websites. Maandelijks wordt de website gecontroleerd en aangepast door één van de stafmedewerkers. Dit houdt onder meer in dat aankondigingen van lezingen, manifestaties, tentoonstellingen, cursussen, enz. die verlopen zijn van de site worden gehaald en dat de nieuwe aankondigingen, die door de stafmedewerkers worden verzameld, op de webstek geplaatst worden. Wanneer er informatievragen via de website binnenkomen, worden deze stante pede beantwoord. Indien er antwoorden op de rubriek 'vragenhoekje' komen, dan worden deze, na controle, ook onmiddellijk op de webstek geplaatst. (zie ook OD 1.7.)

b) OD 4.5. : Vanaf 2004 verspreidt Heemkunde Vlaanderen vzw de noodzakelijke mededelingen vanuit de Raad van Bestuur naar de kringen en aanverwante verenigingen.

Heemkunde Vlaanderen vzw wil een betere informatiedoorstroming omtrent haar werking bekomen naar de heemkundige kringen toe. Daar zij optreedt als koepelvereniging en belangenverdediger voor deze kringen is het noodzakelijk een goede vertrouwensrelatie op te bouwen met haar achterban. Om dit te bevorderen zullen de belangrijkste mededelingen en beslissingen vanuit de Raad van Bestuur via een artikel in de *Binnenkrant* worden verspreid en meegedeeld aan alle heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ook de provinciale koepels zullen mee instaan voor een bredere verspreiding van deze mededelingen naar de bestuursleden van de heemkundige kringen (via hun contactbladen). Dit om een betere communicatie tussen de verschillende geledingen in de heemkundige sector te bevorderen.

IV. Externe contacten en netwerking

* In het kader van de strategische doelstelling 'Heemkunde Vlaanderen vzw profileert zich als erkende partner in het brede erfgoedveld enerzijds en speelt ten volle zijn rol als koepelorganisatie ten opzichte van zijn eigen achterban anderzijds' wil de vereniging de volgende operationele doelstellingen verwezenlijken.

a) OD 5.2. : In deze beleidsperiode implementeert en bestendigt Heemkunde Vlaanderen vzw, als erkende partner in de volksculturele sector, haar samenwerking met het VCV.

Heemkunde Vlaanderen vzw vindt het ontzettend belangrijk om nauwe contacten met het steunpunt (VCV) te on-

derhouden en om samenwerking te stimuleren. Maandelijks vinden er gesprekken plaats tussen Heemkunde Vlaanderen vzw en het VCV, waarbij ook de mogelijkheden tot samenwerking worden afgetast. De coördinator van Heemkunde Vlaanderen vzw zetelt tevens in de Raad van Bestuur van het VCV.

Heemkunde Vlaanderen vzw zal steeds ingaan op de adviezen en ondersteuning die het steunpunt haar aanbiedt. Wanneer het VCV grote projecten voor de sector volkscultuur op touw zet, kan het steeds rekenen op de steun van Heemkunde Vlaanderen vzw. Heemkunde Vlaanderen vzw en het VCV werken eveneens samen om de database met adresgegevens van heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest up to date te houden. Wanneer Heemkunde Vlaanderen vzw een adreswijziging van een kring doorkrijgt wordt dit onmiddellijk doorgegeven aan het VCV en vice versa.

Deze samenwerkingsvormen zullen in 2005 zeker worden voortgezet en uitgediept. (zie ook OD 1.2., 1.3., 1.4.)

b) OD 5.3. : In deze beleidsperiode implementeert en bestendigt Heemkunde Vlaanderen vzw, als erkende partner in het brede erfgoedveld, haar samenwerking en haar contacten met verenigingen in de erfgoedsector en vooral in de sector volkscultuur.

Om haar plaats als erkende partner in de erfgoedsector op te eisen, zal Heemkunde Vlaanderen vzw in 2005 de netwerking met verschillende verenigingen binnen de erfgoedsector verder uitbouwen. Het is belangrijk dat Heemkunde Vlaanderen vzw haar rol als koepelvereniging en belangenverdediger van de heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten volle opneemt en zodoende tracht zoveel mogelijk contacten en samenwerkingsverbanden aan te gaan met verschillende verenigingen uit de erfgoedsector en vooral uit de sector volkscultuur.

Heemkunde Vlaanderen vzw zal in de loop van 2005 ook streven naar een nauwere samenwerking met de andere erkende koepelorganisaties uit de sector volkscultuur. De bijeenkomsten van de collega-overleggroep, georganiseerd door het VCV, zijn hiervoor een eerste stap. De uitwerking van het project 'Horen, zien en ontsluiten: beheer van audiovisuele dragers in het verenigingsarchief' zal in nauwe samenwerking (partnerschap) met de andere grote erkende koepelorganisaties binnen de sector volkscultuur gebeuren.

Heemkunde Vlaanderen zal in 2005, samen de andere koepelorganisaties, het steunpunt en één of meerdere onderwijspartners, deelnemen aan de Erfgoeddag.

Door in 2005 te participeren aan zoveel mogelijk studiedagen en overlegvergaderingen binnen de sector geraakt

de vereniging Heemkunde Vlaanderen vzw meer gekend bij andere verenigingen uit de erfgoedsector.

In 2005 wil Heemkunde Vlaanderen vzw ook trachten om contacten te leggen en eventueel samenwerking aan te gaan met verenigingen in de erfgoedsector, waartoe zij tot voordien nog geen echte contacten had.

Het samenwerkingsverband, op het vlak van collectievorming en met het oog op een centrale 'erfgoedbibliotheek Vlaanderen', dat Heemkunde Vlaanderen vzw in de loop van 2003 met de Stadsbibliotheek Antwerpen (SBA) is aangegaan, zal in 2005 worden bestendigd en dit door een aantal overlegmomenten waarbij de uitvoering van het project wordt geëvalueerd en gecontroleerd.

De derde Nacht van de Geschiedenis van het Davidsfonds zal ook in 2005 opnieuw plaatsvinden met de actieve medewerking van Heemkunde Vlaanderen vzw.

Samenwerking met de KVLV en VCM wordt in 2005 verder uitgediept en bestendigd.

Het Centrum voor Agrarische Geschiedenis heeft van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap projectsubsidies ontvangen voor het project 'Veldwerk/Denkwerk, Ruraal erfgoed: stand van zaken en masterplan voor Vlaanderen'.

Voor de uitwerking en realisatie van dit project heeft Heemkunde Vlaanderen vzw, evenals het Vlaams Centrum voor Volkscultuur, zich bereid verklaard haar medewerking te verlenen. Daartoe hebben wij een verklaring tot partnerschap van het project ondertekend. Heemkunde Vlaanderen vzw zal haar actieve medewerking geven aan de communicatie rond het project naar de basis toe. Zij werkt mee aan de identificatie van relevante verzamelingen, maar ook aan de verspreiding van onderzoeksresultaten en aan de studiedag, die in de tweede helft van 2005 zal plaatsvinden.

c) OD 5.4. : Tegen het einde van deze beleidsperiode herwint Heemkunde Vlaanderen vzw het vertrouwen van alle provinciale koepelverenigingen en van minimum 120 kringen of aanverwante verenigingen.

Heemkunde Vlaanderen vzw vindt het ontzettend belangrijk om het vertrouwen te genieten van zoveel mogelijk heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit vertrouwen werd door de voorganger van Heemkunde Vlaanderen vzw, het Verbond voor Heemkunde vzw, grondig geschonden. Heemkunde Vlaanderen vzw acht het dan ook noodzakelijk om het vertrouwen van haar achterban te herwinnen.

De organisatie zal ervoor zorgen dat de missie en de doelstellingen van Heemkunde Vlaanderen vzw gekend zijn bij de heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brus-

sels Hoofdstedelijk Gewest. De vereniging zal ook instaan voor een betere informatiedoorstroming naar beneden toe en voor een betere begeleiding en ondersteuning van haar achterban. Het tijdschrift van Heemkunde Vlaanderen vzw zal op regelmatige basis verschijnen. Via de website zullen de heemkundige kringen vragen kunnen richten tot de koepelvereniging en krijgen zij de mogelijkheid om eigen activiteiten, weliswaar van bovenlokaal belang, aan te kondigen. Om een persoonlijker band op te bouwen met haar achterban zal Heemkunde Vlaanderen vzw de mogelijkheid aanbieden om rechtstreeks naar de heemkundige kringen te gaan in verband met begeleiding en ondersteuning. De 'veel gestelde vragen'-rubriek op de website heeft eveneens tot doel de kringen beter te ondersteunen. (zie ook 1.2., 1.4., 1.7.)

In de tweede helft van 2005 organiseert Heemkunde Vlaanderen vzw haar jaarlijkse studie- en ontmoetingsdag (de heemdag), waarbij zij ook het vertrouwen van de kringen tracht te herwinnen. (zie ook OD 6.3)

d) OD 5.5. : Tegen het einde van de beleidsperiode zijn onze nieuwe naam en doelstellingen gekend bij minimum 60 % van de lokale kringen en aanverwante verenigingen.

Heemkunde Vlaanderen vzw vindt het belangrijk om haar achterban grondig te informeren over het nieuwe élan en de nieuwe doelstellingen die zij als koepelvereniging wil realiseren.

Via de folder en een nieuw aan te maken brochure wil Heemkunde Vlaanderen vzw haar naam en missie nogmaals duidelijk bekend maken aan de heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De informatiebrochure (met missie, doelstellingen, statuten, huishoudelijk reglement, ...) zal in de eerste helft van 2005 via een algemene mailing verzonden worden naar alle heemkundige kringen en aanverwante verenigingen. Een nog bredere verspreiding van deze informatie kan bekomen worden door de website, omwille van de grotere toegankelijkheid voor de individuele heemkundige.

V. Promotie heemkunde en wetenschappelijk onderzoek

* De volgende operationele doelstellingen kaderen in de strategische doelstelling 'Heemkunde Vlaanderen vzw speelt een prominente rol in de actuele trend en benadering van heemkunde als belangrijk onderdeel in een integrale benadering van cultureel erfgoed'.

a) OD 6.1. : In deze beleidsperiode start Heemkunde Vlaanderen vzw een project rond de ontsluiting van de heemkundige musea.

Heemkunde Vlaanderen vzw ging in 2004 van start met een project rond de heemkundige musea. Het project legt voornamelijk de nadruk op de begeleiding van de musea – zoals informatie rond collectievorming, aantrekkelijkheid, publiekswerking – en de ontsluiting van deze musea voor een groter publiek.

Uit een bevraging van de heemkundige musea, uitgevoerd in de loop van 2004, blijkt dat heemkundige musea het echt belangrijk vinden van Heemkunde Vlaanderen vzw ondersteuning te krijgen op het gebied van vorming en informatieverstrekking.

In de loop van 2005 zal Heemkunde Vlaanderen vzw wellicht provinciale ontmoetingsdagen organiseren. Door de organisatie van provinciale ontmoetingen met verantwoordelijken van heemkundige musea kan men samenwerking en ondersteuning combineren. Doordat men per provincie werkt, kan men met kleine groepen ook aan lokale noden werken. Het zou goed zijn te komen tot een permanente samenwerking van de heemkundige musea per provincie. Inhoudelijk zullen deze ontmoetingen van de verschillende provincies eenzelfde algemene lijn volgen (verbetering van de inhoudelijke kwaliteit, communicatie, inventarisatie, informatie over subsidies, enz.), maar dit kan aangepast en aangevuld worden naargelang de situatie. Het is belangrijk dat de verschillende aspecten van de museumwerking aan bod komen. Tijdens die ontmoetingen zullen ook voorbeeldige heemkundige musea worden bezocht. Zo kunnen de aanbevelingen aanschouwelijk worden gemaakt en worden toegelicht door personen met ervaring of expertise. De nadruk in de uitwerking zal voornamelijk liggen op de bruikbaarheid van de informatie voor de heemkundige musea. Er zal ook worden nagedacht over het blijvend toegankelijk maken van de inhoudelijke informatie van de vormingssessies (vb. een handig cursusboek).

Dit project zal worden uitgewerkt in samenwerking met de provinciale museumconsulenten en de museumconsulent van Culturele Biografie Vlaanderen vzw. Ook Volkskunde Vlaanderen zal om medewerking worden gevraagd. Bij lokale musea is het vaak moeilijk een grens te trekken tussen volkskunde en heemkunde.

b) OD 6.2. : In deze beleidsperiode stimuleert en begeleidt Heemkunde Vlaanderen vzw de kringen zodanig dat 10% van de aangesloten kringen heemkunde op een actuele manier benaderen.

Ten einde deze doelstelling reeds voor een deel te kunnen verwezenlijken neemt Heemkunde Vlaanderen vzw een aantal stappen ter bevordering hiervan. Zo trachten de projecten 'Leiders vormen leiders' en 'Horen, zien en ontsluiten' (zie ook OD 1.4. en 1.2.) hierop in te spelen. De

studiedagen rond mondelinge geschiedenis (zie ook OD 1.3.) en de studiedag over ‘erfgoed en vrijwilligersverenigingen in Europa’ (zie ook OD 1.2.) trachten de heemkundigen een nieuwe kijk te geven op de benadering van heemkunde.

De *Binnenkrant* probeert door het leveren van vormende en ondersteunende artikels de kringen bewust te maken van een actuele kijk op lokale geschiedenis en erfgoed (zie ook OD 1.1.).

In het driemaandelijks tijdschrift *Ons Heem* wordt eveneens getracht om vernieuwende artikels over heemkunde te brengen (zie ook OD 7.1. en 7.2.).

c) OD 6.3. : Jaarlijks belicht en promoot de vereniging alle belangrijke evoluties op het vlak van het heemkundig onderzoek in Vlaanderen.

Heemkunde Vlaanderen vzw wenst haar achterban op de hoogte te brengen van recente en belangrijke evoluties op het vlak van het heemkundig onderzoek in Vlaanderen. Heemkunde Vlaanderen vzw zal hiervoor gebruik maken van verschillende kanalen: de *Binnenkrant*, *Ons Heem* en de website. De stafmedewerkers zullen hiervoor halfjaarlijks informatie verzamelen en auteurs zoeken die vernieuwende artikelen kunnen publiceren.

Jaarlijks organiseert Heemkunde Vlaanderen vzw de heemdag, een heemkundige studie- en ontmoetingsdag. Deze heemdag vindt ieder jaar plaats in een andere Vlaamse provincie. De heemdag staat steeds in het teken van één of ander heemkundig of volkskundig onderwerp. In 2005, zaterdag 24 september, zal deze studiedag doorgaan in de provincie Vlaams-Brabant, te Elewijt, met als thema Eten en Drinken/Honger en Dorst. Heemkunde Vlaanderen vzw wil op deze dag een innoverend heemkundig thema in de kijker zetten: eet- en drankcultuur in Vlaanderen.

* De vereniging wil in het kader van de strategische doelstelling ‘Heemkunde Vlaanderen vzw stimuleert wetenschappelijk onderzoek binnen haar domein en zorgt voor een optimalisering van de ontsluiting via diverse kanalen tegen het einde van de beleidsperiode’ de volgende operationele doelstelling realiseren.

a) OD 7.1. : Vanaf 2003 neemt Heemkunde Vlaanderen vzw de taak op zich om jaarlijks een driemaandelijks wetenschappelijk tijdschrift uit te geven over specifiek heemkundige onderwerpen van bovenlokaal belang.

Driemaandelijks geeft Heemkunde Vlaanderen vzw het tijdschrift *Ons Heem* uit. Het tijdschrift zal wetenschappelijke artikels over uiteenlopende heemkundige en volkskundige items leveren. Eenmaal per jaar zal er een themanummer gepubliceerd worden (telkens het eerste nummer

van het jaar en dit in het teken van de Erfgoeddag). In 2005 wordt dit een themanummer rond ‘gevaar!’, inspelend op de Erfgoeddag. De inhoud van *Ons Heem* moet bovenlokaal zijn. Het eerste nummer van *Ons Heem* voor 2005 wordt eind maart gepubliceerd (dan eind juni, september en december).

Vier keer per jaar komt de redactieraad samen (in 2005: 8 januari, 2 april, 2 juli en 1 oktober). De eindredactie is in handen van de coördinator van Heemkunde Vlaanderen vzw. Auteurs leveren op vrijwillige basis hun artikels in en dit telkens voor 15 januari, voor 15 april, voor 15 juli en voor 15 oktober. (zie ook OD 6.3 en 7.2)

b) OD 7.2. : In deze beleidsperiode brengt Heemkunde Vlaanderen vzw in haar driemaandelijks tijdschrift minimum 4 artikels die aansluiten bij actuele evoluties in de erfgoedsector.

Heemkunde Vlaanderen vzw wil ervoor zorgen dat het tijdschrift *Ons Heem* een actueler karakter krijgt en inspeelt op nieuwe evoluties in de erfgoedsector. Hiertoe zal de vereniging in 2005 minstens twee artikels over actuele onderwerpen publiceren. In het eerste nummer van 2005 zullen zo een aantal artikels verschijnen rond het thema ‘gevaar!’ – dit in het kader van de Erfgoeddag. Er zal eveneens getracht worden om in het nummer van september een artikel te publiceren rond de Open Monumentendag. Heemkunde Vlaanderen vzw zal eveneens in de eerste helft van 2005 auteurs zoeken die vernieuwende artikelen rond heemkunde kunnen leveren (vb. rond mondelinge geschiedenis, rond toponymie, ...).

c) OD 7.3. : In deze beleidsperiode ontwikkelt Heemkunde Vlaanderen vzw minstens één project rond wetenschappelijk heemkundig onderzoek.

In 2004 werd door Heemkunde Vlaams-Brabant vzw, in samenwerking met Heemkunde Vlaanderen vzw, een projectdossier bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ingediend rond de inventarisatie van de kleine monumenten in Vlaanderen. Het project ‘Beelden in de straat ... zij vertellen hun verhaal (fase 2)’ werd positief beoordeeld en er werd 25.000 euro ter beschikking gesteld voor de uitvoering ervan. Dit project is het tweede deel van een luik dat als doel heeft een inventarisatie te maken van kleine monumenten in heel Vlaanderen. Voor de Provincie Oost-Vlaanderen werd dit project beëindigd eind 2003 en de publicatie kwam tot stand in 2004.

In de tweede helft van 2004 wordt van start gegaan met het project in Vlaams-Brabant en dit zal in de loop van 2005 afgerond zijn. Heemkunde Vlaanderen vzw heeft hiervoor, met advies van en in overleg met Heemkunde

Vlaams-Brabant vzw, een voltijdse medewerker aangeworven die gedurende zes maanden de inventarisatie zal uitvoeren en de publicatie zal klaarmaken voor druk. Heemkunde Vlaanderen vzw geeft vervolgens de publicatie uit en dit volledig in de lijn van de eerste publicatie.

De door Heemkunde Vlaanderen vzw vooropgestelde publicaties moeten in de eerste plaats gezien worden als een grondige inventaris van stand- en straatbeelden opgericht ergens in Vlaanderen. Er werd van bij de aanvang geopteerd voor beelden los van een gebouw, dus geen bas-

reliëfs op gevels en ook geen oorlogsmonumenten. Allerlei vormen van gedenkplaten, beelden op privé-graven, beelden en beeldhouwwerken in tuinen van particulieren of in nissen als bekroning van gebouwen, vallen eveneens buiten het bestek van deze studie.

Fons Dierickx
Voorzitter

Jean-Marie Lermyte
Ondervoorzitter

Heemkunde Vlaanderen vzw

Het huishoudelijk reglement binnen de vzw

Als aanvulling op de statuten kan u binnen uw vzw een “huishoudelijk reglement” opstellen. Andere mogelijke benamingen voor dit document zijn: “reglement van inwendige orde”, “intern reglement” of kortweg “reglement”. Dergelijk reglement is evenwel niet verplicht. Als uw vereniging in de statuten in dergelijk reglement heeft voorzien, moet duidelijk gezegd worden welk orgaan hiervoor bevoegd is. Dit kan ofwel de algemene vergadering ofwel de raad van bestuur zijn. Het meest logisch is deze bevoegdheid te geven aan de raad van bestuur die van de hogere organen normaal het meest frequent samenkomt en het dichtst bij de praktijk van de dagelijkse werking staat.

Als u een huishoudelijk reglement opstelt, zijn alle leden erdoor gebonden. Het vormt dan een ware aanvulling op de verenigingsovereenkomst tussen de leden. Dit reglement kan ook bestemd zijn voor een bepaalde groep binnen de vzw (de leden, de bestuurders, de werknemers) of voor alle betrokkenen samen. In ieder geval zijn alle personen voor wie dit reglement is bestemd, erdoor gebonden.

In een huishoudelijk reglement vindt men vooral elementen die niet of niet zo gedetailleerd geregeld zijn in de wet en in de statuten en die de interne werking van de vzw vergemakkelijken en vlot laten verlopen: het personeelsreglement, de rechten van de verschillende categorieën leden (ere-, beschermende, gewone leden), concrete afspraken over de vertegenwoordiging, taakverdelingen, etc. Hoe dan ook, een huishoudelijk reglement is een puur interne aangelegenheid. Het wordt in tegenstel-

ling tot statuten niet gepubliceerd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad.

De inhoud ervan mag ook niet afwijken van de statutaire of wettelijke bepalingen. Het mag ze wel specificeren. Als het huishoudelijk reglement afwijkt van de statuten; dan houdt dit een impliciete statutenwijziging in, en dit kan niet. Bestaat er toch een tegenstrijdigheid tussen de tekst van de statuten en deze van het huishoudelijk reglement, dan zullen de statuten steeds primeren. Mocht een huishoudelijk reglement afwijken in een wettelijke regeling, dan primeert steeds de wettelijke regel, ook al is die van aanvullend recht. Met dit laatste wordt bedoeld een regel die van toepassing is in de mate dat er geen andere regeling werd voorzien in de statuten. Met andere woorden, van een dergelijke regel kan u afwijken in de statuten, maar nooit in het huishoudelijk reglement.

Als er een huishoudelijk reglement binnen uw vereniging bestaat, moet het ook op een of andere manier worden bekendgemaakt. De statuten bepalen normaal hoe dit moet gebeuren, en zo dit niet het geval is, kan het orgaan dat het huishoudelijk reglement opstelt en goedkeurt (algemene vergadering of raad van bestuur) normaal ook beslissen hoe het gepubliceerd zal worden. Het verdient zeker aanbeveling, als er een reglement is, dit ook kenbaar te maken door publicatie in het ledentijdschrift.

Bij wijze van voorbeeld/model publiceren wij hier het nieuwe huishoudelijk reglement van Heemkunde Vlaanderen vzw zoals het recent door de algemene vergadering van de vereniging op 23 november 2004 werd goedgekeurd.

HEEMKUNDE VLAANDEREN VZW - HUISHOUD-
LIJK REGLEMENT, zoals goedgekeurd in de algemene
vergadering van 23 november 2004

Art. 1. De vereniging wordt gevormd door een gelijk aan-
tal bestuursleden van elk van de vijf provinciale koepels.
Elke koepel stelt onder zijn bestuursleden vijf personen
voor die dan in deze hoedanigheid deel uitmaken van de
algemene vergadering van Heemkunde Vlaanderen vzw.
Het aantal leden van Heemkunde Vlaanderen vzw bedraagt
derhalve 25 personen.

Art. 2. De leden kunnen te allen tijde ontslag nemen uit
de vereniging. Hiertoe volstaat het een schrijven te rich-
ten aan de voorzitter van Heemkunde Vlaanderen vzw met
daarin de vermelding van de datum van ontslag. Ander-
zijds kunnen de leden - mits gegronde reden, zoals onder-
meer het berokkenen van ernstige schade aan de goede
naam en werking van de vereniging - ook uitgesloten
worden uit de vereniging. Dit gebeurt bij twee derde meer-
derheid binnen de algemene vergadering van Heemkunde
Vlaanderen vzw, na advies door de afvaardigende macht
en nadat het lid werd gehoord. In dit geval dient de vere-
niging aan het betrokken lid de reden en de datum van
uitsluiting schriftelijk mee te delen.

Art. 3. De algemene vergadering wordt samengeroepen
op initiatief van de voorzitter of op verzoek van ten min-
ste twee bestuursleden of van één vijfde van de leden. Voor
de agenda kan elk lid van de algemene vergadering voor-
stellen indien bij de voorzitter tot tien dagen vóór de
vergadering. Bijkomende agendapunten dienen ten min-
ste drie werkdagen vóór de vergadering naar elk lid van
de algemene vergadering te worden gestuurd.

Art. 4. Voor de raad van bestuur worden per provinciale
koepel drie bestuursleden voorgesteld die reeds deel uit-
maken van de algemene vergadering van Heemkunde
Vlaanderen vzw. De raad van bestuur bestaat derhalve uit
15 personen.

De bestuurders worden benoemd voor een periode van zes
jaar en hun mandaat is hernieuwbaar.

Art. 5. De raad van bestuur kiest onder zijn leden een voor-
zitter, een ondervoorzitter, een secretaris en een penning-
meester, bij voorkeur afkomstig uit verschillende provin-
cies. Daarnaast kunnen nog een aantal bestuurders voor
een aantal welomschreven taken aangeduid worden: ver-
antwoordelijke voor public relations, personeel,
publicaties, webstek,...

Art. 6. Het dagelijks bestuur van de vereniging bestaat uit

de voorzitter, ondervoorzitter, secretaris, penningmeester
en verantwoordelijke werkgroep heemkundige musea. Bij
spoedgevallen kan het dagelijks bestuur namens de raad
van bestuur optreden, waarbij de genomen beslissingen
op de eerstvolgende raad van bestuur worden voorgelegd
en bekrachtigd.

Art. 7. De taakverdeling van de functies binnen de raad
van bestuur is de volgende:

- de voorzitter heeft de leiding van de vereniging en ziet
toe op de goede werking ervan. Naar buiten toe verbindt
hij de vereniging met zijn handtekening. Hij waakt erover
dat de vergaderingen regelmatig plaatsvinden en dat de
agenda wordt opgesteld. Hij leidt de besprekingen en zorgt
voor het nemen en opvolgen van de beslissingen.

- de ondervoorzitter vervangt de voorzitter bij diens afwe-
zigheid.

- de secretaris is verantwoordelijk voor het voeren van de
correspondentie, het verzenden van de uitnodigingen voor
de vergaderingen, het opmaken en bijhouden van de notu-
len van de vergaderingen, het opmaken en bijhouden van
de ledenlijst en het opstellen van het jaarverslag. Wanneer
deze taken door een medewerker worden uitgevoerd is hij
gelast met het toezicht op de correcte uitvoering van deze
taken.

- de penningmeester is belast met het beheer van de finan-
ciën van de vereniging en het opstellen van de jaarlijkse
begroting en de jaarlijkse rekening. Hij oefent ook super-
visie uit op de boekhouding.

Art. 8. Alle administratieve en educatieve medewerkers
van Heemkunde Vlaanderen vzw of van elke provinciale
koepel kunnen niet voorgedragen worden als kandidaat
voor de algemene vergadering, noch voor de raad van be-
stuur van de vereniging.

Binnen de vereniging zijn zij werkzaam als team, doch
krijgen elk een welomschreven taak toegewezen:

- de coördinator is onder meer belast met het bijwonen van
lezingen, studiedagen, vergaderingen, ..., het organiseren
van colloquia, projecten, manifestaties, e.d., het organise-
ren van de jaarlijkse heemdag, het actualiseren en verzor-
gen van de webstek, de eindredactie van *Ons Heem* en de
Binnenkrant, de vertegenwoordiging in en de contacten
met een aantal externe organisaties, het opmaken van be-
leidsplan, stappenplan, werkingsverslag, de zorg voor de
interne gang van zaken van de vereniging, etc., waarover
hij/zij geregeld verslag uitbrengt aan de raad van bestuur.

- de consulent is onder meer verantwoordelijk voor alle
contacten met en de professionele ondersteuning van de
provinciale koepels en de lokale kringen/verenigingen, de
dienstverlening naar individuen en organisaties toe, het
opmaken van de verslagen voor de vergaderingen van de

raad van bestuur, de algemene vergadering, allerlei werkgroepen, etc., met geregelde verslaggeving aan de raad van bestuur.

-de administratief bediende heeft onder meer als taak het bijhouden van de inkomende en het voeren van de uitgaande correspondentie, het aanleggen van de nodige adressenbestanden, het inbrengen van de nodige gegevens voor de boekhouding, het verzenden van tijdschriften en andere publicaties, het (beperkt) beheer van de uitgaven voor de dagelijkse werking van het secretariaat, het bijhouden van het archief van de vereniging,...

Art. 9. In de schoot van de raad van bestuur kunnen werkgroepen opgericht worden voor het realiseren van bepaalde projecten. Indien nodig kan hiervoor een beroep worden gedaan op externe deskundigen. Deze externen hebben geen enkele beslissingsbevoegdheid, enkel een adviserende opdracht.

Art. 10. Jaarlijks wordt door de vereniging een heemdag ingericht onder een bepaald thema. Deze dag wordt bij voorkeur om beurt in een andere provincie ingericht. De organisatie berust bij Heemkunde Vlaanderen vzw. In de mate van het mogelijke kiest de gastprovincie in overleg met Heemkunde Vlaanderen vzw het thema, de datum en de plaats voor deze dag.

Art. 11. Door de vereniging wordt driemaandelijks een heemkundig vaktijdschrift uitgegeven onder de titel *Ons Heem*. De verantwoordelijkheid hiervoor berust uitsluitend bij de raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen vzw. Voor het inhoudelijke wordt een redactieraad samengesteld, onder de eindverantwoordelijkheid van de coördinator van de vereniging. Alle educatieve bijdragen, bestuursmededelingen en nuttige heemkundige informatie ten behoeve van de bestuursleden van lokale kringen/verenigingen en provinciale koepels worden als *Binnenkrant* gebundeld en als bijlage bij *Ons Heem* gevoegd en vallen onder de eindverantwoordelijkheid van de raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen vzw.

Art. 12. Een webstek is geopend en wordt geregeld geactualiseerd. De verantwoordelijkheid hiervoor berust uitsluitend bij de raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen vzw. Het tekst- en fotomateriaal voor de webstek wordt verzorgd en aangeleverd door de coördinator van de vereniging. De coördinator staat eveneens in voor het inhoudelijke aspect van de webstek. Met de webstek wil de vereniging de contacten tussen de dragers van de heemkunde onderling en met onderzoekers bevorderen.

Koplopers gezocht. Leiderschap groeit in verenigingen! Een stand van zaken.

Vraagt u zich als bestuurslid van een heemkundige kring wel eens af hoe u bepaalde zaken beter kan organiseren? Loopt het bestuur van uw heemkring perfect, maar vreest u dat er na u geen opvolging verzekerd is? Wilt u wel eens weten hoe u andere vrijwilligers beter kan stimuleren om taken op zich te nemen? Voor dit en veel meer rond besturen en leiden moet u zeker de rest van dit artikel lezen en snel inschrijven voor de rondetafelgesprekken door middel van de folder die u bij dit tijdschrift vindt of via de website van Heemkunde Vlaanderen vzw.

Het project "Koplopers gezocht! Leiders vormen leiders!" is momenteel in volle uitvoering. Het is de bedoeling na te gaan welke vormen van leiden, coördineren en organiseren in de heemkundige kringen van Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aanwezig zijn. Onder het

motto "Leiders vormen leiders" is het vervolgens de bedoeling dat de aanwezige leiderschapskennis en ervaring uitgewisseld worden. Voor dit project krijgt Heemkunde Vlaanderen vzw de financiële steun van de Koning Boudewijnstichting en de medewerking van Kwasimodo en het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw.

Om na te gaan welke leiderschapskwaliteiten aanwezig waren bij heemkundige kringen werden enquêtes verstuurd en interviews afgenomen van een steekproef binnen de heemkundige kringen van Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Alle individuele bestuursleden van een veertigtal kringen werden gevraagd een enquête in te vullen met vragen over hun manier van besturen. 67 vragenlijsten werden teruggestuurd. Er werden eveneens interviews afgenomen met een aantal bestuursleden uit 25

kringen verspreid over heel Vlaanderen. Deze werden reeds verwerkt. Er zijn verschillende heemkringen ontdekt met goede leiderschapskwaliteiten en met een uitstekende werking. Bent u ook benieuwd naar de resultaten van dit onderzoek en naar een aantal van deze 'good practices'? Dan moet u zeker naar de voorstelling van deze resultaten komen op één van de vijf rondetafelgesprekken die in april 2005 per provincie zullen worden georganiseerd.

Ondertussen kan u al terecht op de rubriek "koplopers" van onze website (www.heemkunde-vlaanderen.be). Hier krijgt u een overzicht van wat de bevraagden als eigenschappen van een goede leidinggevende van een heemkundige kring beschouwen, wat de aanwezige leiderschapskwaliteiten in de kringen zijn en welke leiderschapskwaliteiten ontbreken bij de ondervraagde kringen. Reacties hierop zijn altijd welkom: Welke leiderschapskwaliteiten moet een bestuurslid van een heemkundige kring bijvoorbeeld volgens u bezitten?

Uit de bevraagde kringen zullen een twintigtal kringen worden geselecteerd aan de hand van een aantal criteria. Ze worden gevraagd met een drietal bestuursleden naar een informatieve vergadering te komen. Het is de bedoeling dat uit deze 60 bestuursleden een panel (bestaande uit drie tot vijf personen) wordt geselecteerd dat op de rondetafelgesprekken zal uitweiden over een aantal methodes die toegepast worden om hun kring op een deskundige manier te organiseren. In een werkwinkel tijdens de rondetafelgesprekken zullen zij elk één goed aspect van hun leiderschap of van hun manier van organiseren bespreken. Het is de bedoeling dat het aan de hand van deze goede voorbeelden echt tot een uitwisseling van ideeën met de deelnemers van de werkwinkel komt. Op die manier krijgt men als bestuurslid van een heemkundige kring tips over hoe men zich lokaal beter kan organiseren. Omdat men deze tips te weten komt van mensen die ze zelf hebben toegepast, kan men echt nagaan hoe het werkt en weet men ook dat het werkt. Dit kan gaan van het neerschrijven van een visie voor de vereniging tot zorgen voor vernieuwing binnen het bestuur.

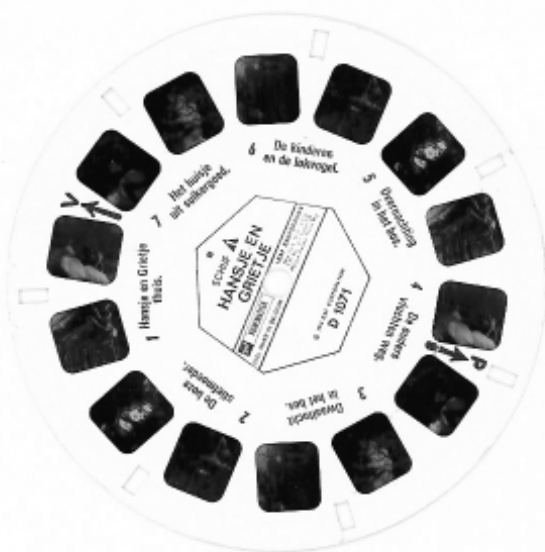
Kortom, op deze rondetafelgesprekken zullen de resultaten van het onderzoek worden voorgesteld en krijgt men ook een overzicht van de werking van het bestuur van de geselecteerde panelleden. In een werkwinkel wordt er over één aspect van die werking telkens gediscussieerd met de aanwezigen. De rondetafelgesprekken zullen telkens in de vijf provincies op een ander moment worden georganiseerd. Het is de bedoeling dat men zo altijd wel dichtbij aan een rondetafelgesprek kan deelnemen. Is men bijvoor-



beeld belet op het moment dat het rondetafelgesprek door gaat in de eigen provincie dan kan men altijd gewoon inschrijven voor een rondetafelgesprek in een andere provincie. In eerste instantie zijn deze gesprekken bedoeld voor bestuursleden van heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Maar nodigt u gerust ook eens een gewoon lid van uw heemkring uit waarvan u weet dat hij over professionele leiderschapskwaliteiten en ervaringen beschikt? Op die manier kan deze zeker een goede inbreng hebben tijdens de rondetafelgesprekken en voelt hij of zij er achteraf misschien wel iets voor om zich actief in te zetten binnen uw bestuur. Onnodig te zeggen dat we hier zeker willen benadrukken dat dit evengoed ook eens een vrouw kan zijn. De resultaten van het onderzoek en de verslagen van de werkwinkels zullen nadien worden gebundeld in een publicatie die men kan verkrijgen op aanvraag, maar die men eveneens op de website van Heemkunde Vlaanderen vzw zal kunnen downloaden.

Contactpersoon voor dit project bij Heemkunde Vlaanderen vzw: Daphné Maes, consultant Heemkunde Vlaanderen vzw, tel: 03/658 90 34, e-mail: daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be

Lessenreeks “Horen, zien en ontsluiten” start op 5 februari 2005



Audiovisuele dragers in beeld- en geluidsarchieven (magnetische en optische geluidsdraggers, beelddragers) zijn bij uitstek de dragers waarop uitingen van immateriële cultuur worden vastgelegd: opnames van stoeten en processies, interviews, opgenomen liederen en verhalen, enzovoort. Dit is specifiek terrein waarop de erfgoedverenigingen (volkscultuur, lokale geschiedenis, erfgoedzorg) actief zijn en zij hebben dan ook heel wat audiovisuele dragers in hun archieven. Hoe met dit audiovisueel materiaal moet worden omgegaan (bijvoorbeeld op het gebied van beheer, ontsluiting en conservering), is echter niet vanzelfsprekend. Bovendien is dit domein in volle evolutie (bijvoorbeeld digitalisering) en is het moeilijk om deze (technische en beheersmatige) evoluties te volgen.

Binnen de sector volkscultuur is men zich terdege bewust van deze problematiek. Onder impuls van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw besloten enkele grote koepelverenigingen van de sector volkscultuur gezamenlijk naar een gepast antwoord te zoeken. Als steunpunt voor erfgoedverenigingen, immaterieel en oraal erfgoed en (de studie van) cultuur van alledag in Vlaanderen tracht het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw immers de sector te stimuleren om via samenwerking de deskundigheid te bevorderen. Het resultaat is een samenwerkingsproject van Volkskunde Vlaanderen vzw, SVVF (genealogie), SIWE (industriële archeologie) en Heemkunde Vlaanderen vzw. Deze organisaties zijn dan ook fier u de lessenreeks *Horen, zien en ontsluiten – Beheer van audiovisuele dragers in het verenigingsarchief* te kunnen voorstellen.

De lessen starten op 5 februari 2005 en vinden vanaf dan wekelijks plaats op zaterdagvoormiddag van 10u. tot 13u. Verschillende lessen worden gecombineerd met een rondleiding en/of met de mogelijkheid tot een bezoek aan een museum of tentoonstelling.

Wie de acht lessen van de reeks volgt, krijgt de laatste les een getuigschrift. Het is echter geen verplichting om de acht lessen te volgen; elke les kan ook afzonderlijk gevolgd worden. Per les betaalt men tien euro. Wie de acht lessen volgt, betaalt slechts vijftig euro. Dit bedrag is all-in, dit wil zeggen:

- bij elke les worden op voorhand hand-outs gegeven.
- elke deelnemer (van één of alle lessen) krijgt een cursus op cd-rom mee. Deze cursus bevat onder andere een rapport over auteursrechten.
- in de pauze wordt koffie en gebak aangeboden.
- de laatste les, in het Huis van Alijn te Gent, wordt met een feestelijke receptie afgesloten.

Per les kunnen slechts 50 deelnemers inschrijven. De eerste twee lessen daarentegen, worden opengesteld voor een groter publiek (150 deelnemers) omdat zij een algemene inleiding op archiefbeheer en archiefwerking geven.

De inschrijvingen zijn pas geldig na overschrijving en dit kan tot 15 januari 2005.

Begin december 2004 werd een brochure verspreid waarin het programma per les meer in detail wordt toegelicht. De lessen worden op verschillende locaties gegeven, maar steeds op een goed bereikbare en centraal gelegen plaats.

Voor meer informatie en wegbeschrijvingen kan je altijd terecht op www.heemkunde-vlaanderen.be.

Hieronder een kort overzicht van de lessen, de lesgevers en de locaties. Opgelet: dit programma is onder voorbehoud en kleine wijzigingen kunnen zich altijd voordoen. In dit laatste geval, worden de deelnemers uiteraard tijdig ingelicht.

PROGRAMMA LESSENREEKS

5/2: Algemene Inleiding Archiefwerking I

Els Michielsens (*consulent Archieven, Documentatiecentra en Bewaarbibliotheken bij Culturele Biografie Vlaanderen*)

Lode Baekelmansauditorium van het AMVC-letterenhuis, Minderbroederstraat 22, 2000 Antwerpen

Nadien mogen de deelnemers gratis de permanente tentoonstelling bezoeken.

12/2: Algemene Inleiding Archiefwerking II

Els Michielsens (*consulent Archieven, Documentatiecentra en Bewaarbibliotheken bij Culturele Biografie Vlaanderen*)

Lode Baekelmansauditorium van het AMVC-letterenhuis, Minderbroederstraat 22, 2000 Antwerpen

Nadien mogen de deelnemers gratis de permanente tentoonstelling bezoeken.

19/2: De waarde van film als bron over het verleden, de technische bewaarproblematiek van beeld dragers en de toegankelijkheid van Vlaams-Belgische beeldarchieven.

Roel Van de Winkel (*auteur van 'Bewegend Geheugen' en onderzoeksmedewerker aan de Universiteit Gent*)

Amazone-gebouw, Middaglijnstraat 10, 1210 Brussel

26/2: Voorstelling van het project Archiefbank Vlaanderen en een voorstelling van het audiovisuele materiaal in het archief van het KADOC, Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving

Godfried Kwanten (*afdelingshoofd archief KADOC*)

Caroline Dujardin (*afdelingshoofd bibliotheek KADOC*)

KADOC, Vlamingenstraat 39, 3000 Leuven

Aansluitend kan een geleid bezoek gebracht worden aan het archief van het KADOC.

5/3: Conservering van audiovisuele materialen + concreet omgaan met verschillende digitale formaten

Robbie Delaere (*Coördinator videoconserveringsproject S.M.A.K. en MoMu (2002-2004)*)

Vormingscentrum Guislain, Jozef Guislainstraat 43, 9000 Gent

Aansluitend kan elke deelnemer het museum bezoeken.

12/3: Digitaal archiveren

Filip Boudrez (*consulent wetenschappelijk werk Stadsarchief Antwerpen*)

Stadscampus Universiteit Antwerpen, lokaal R012, Rodestraat 14, 2000 Antwerpen

19/3: Case-study: Projecten van de erfgoedcel Mechelen, de erfgoedcel Antwerpen en van de heemkundige kring het Land van Nevele

Annelies Lieten (*coördinator erfgoedbeleid Erfgoedcel Mechelen*)

Frank Herman (*coördinator erfgoedcel Antwerpen*)

Nele Van Uytsel (*projectmedewerker heemkundige kring Het Land van Nevele*)

Stadscampus Universiteit Antwerpen, lokaal R012, Rodestraat 14, 2000 Antwerpen

26/3: Case-study: de audiovisuele projecten van het Huis van Alijn: de taalkamer en andere

Greet Vanderhaegen (*collectiebeheer Huis van Alijn*)

Huis van Alijn, Kraanlei 65, 9000 Gent

Aansluitend een rondleiding in het museum die afgesloten wordt met een feestelijke receptie.

Contactpersoon voor dit project is:

Eline Van Hoya

Heemkunde Vlaanderen vzw

Kerkstraat 17

2970 's-Gravenwezel

t: 03/658.90.34

f: 03/685.59.30

eline.vanhoye@heemkunde-vlaanderen.be

Op naar de ondersteuning van de heemkundige musea en heemkundige collecties. Heemkunde Vlaanderen vzw neemt het initiatief.



Heemkundige musea en heemkundige kringen spelen een belangrijke rol bij het bewaren van het lokaal cultureel erfgoed. Heemkunde Vlaanderen vzw wil nagaan hoe de heemkundige musea en collecties beter ondersteund kunnen worden en welke projecten samen kunnen worden uitgewerkt om de heemkundige musea te profileren. Hiertoe werd eind 2003 binnen Heemkunde Vlaanderen vzw een werkgroep musea opgericht. In mei 2004 werd vanuit deze werkgroep een enquête verstuurd naar een 130-tal heemkundige musea. Alvorens van start te gaan met concrete projecten wilde de werkgroep over de meest actuele gegevens van de heemkundige musea beschikken. 54 heemkundige musea stuurden hun vragenlijst vóór de afgesproken afsluitdatum 1 juli 2004 naar Heemkunde Vlaanderen vzw terug.

Korte samenvatting van de resultaten van deze enquête

Veel heemkundige musea kunnen niet wekelijks hun deuren openen voor het publiek. Qua publiekswerking is het positief dat 57 % van de musea een eigen folder heeft. De overgrote meerderheid heeft echter geen website of bezoekersgids. Het overgrote deel van de musea is van start gegaan met de inventarisatie van de collectie, maar slechts bij een klein aantal gebeurt dit elektronisch. Hoewel de lokalen meestal gratis ter beschikking worden gesteld door de gemeente, moet het merendeel van de musea zich met weinig subsidies tevreden stellen. 30 % van

de respondenten krijgt zelfs geen subsidies. Heemkundige musea werken ook voornamelijk met vrijwilligers. De meeste heemkundige musea hangen af van een heemkundige kring die een vzw-statuuut heeft (46,3 %) of zijn zelf een vzw (33,3 %). In de helft van de gevallen is de collectie eigendom van een heemkring. Verder bleek uit de enquête dat de heemkundige musea in de eerste plaats vorming, ondersteuning, informatieverstrekking en begeleiding verwachten van Heemkunde Vlaanderen vzw (vb. het aanvaarden van schenkingen, bruikleen, inventarisatie, doelgroepbenadering, goede presentatie van de collectie, goede teksten schrijven, promotie museum: het maken van een website, een folder, bezoekersgids, informatie over fondsenwerving, mogelijke subsidies en wetgeving, ...)

Ondersteuningstraject

Deze resultaten deden de werkgroep musea besluiten om een ondersteuningstraject op te zetten voor de heemkundige musea. Er werd besloten hiervoor contact op te nemen met de provinciale museumconsulenten. Deze kennen immers de problematiek van deze musea en hebben ook de nodige expertise en ervaring. Het is de bedoeling dat provinciale ontmoetingen worden georganiseerd waarbij de musea ondersteuning wordt aangeboden en waarbij een langdurige samenwerking kan worden opgebouwd tussen de verschillende heemkundige musea van



een provincie. Inhoudelijk zullen de ontmoetingen in de verschillende provincies wel eenzelfde algemene lijn volgen. Aan de hand van een aantal items (vb. het verzamelen van collectiestukken, de verhalen achter de objecten, ...) zullen de verschillende problematieken aan bod komen. Dit kan aangepast en aangevuld worden naargelang van de plaatselijke situatie. Er zullen o.a. ook plaatsbezoeken worden voorzien zodat men elkaars museum leert kennen en dat men ook kan leren van voorbeeldige musea. Er zal getracht worden heel concrete zaken aan te reiken. Bij dit alles vindt de werkgroep musea van Heemkunde Vlaanderen vzw het uitermate belangrijk dat die ondersteuning op maat van de heemkundige musea gebeurt. Professionele maatstaven zijn niet bruikbaar voor deze musea. In een eerste provinciale ontmoeting zal de problematiek geschetst worden en zal nadien een algemeen traject voorgesteld worden dat dan getoetst kan worden aan de verwachtingen van de deelnemers.

Er werd besloten dat deze geplande provinciale ontmoetingen zullen open staan voor alle musea en kringen met een heemkundige collectie, ook voor deze kringen die plannen ooit een heemkundig museum op te richten. Ook aan Volkskunde Vlaanderen vzw werd gevraagd of ze willen meewerken zodat ook kleine volkskundige musea aan dit

project kunnen deelnemen. In de praktijk is het bij lokale musea immers ook heel moeilijk de grens te trekken tussen volkskunde en heemkunde. De eerste provinciale ontmoetingen zullen in de eerste helft van 2005 plaatsvinden. Wij houden u verder op de hoogte en zullen u verder informeren over de concrete uitwerking van dit project.

Contactpersoon voor dit project bij het secretariaat van Heemkunde Vlaanderen vzw: Daphné Maes, consultant Heemkunde Vlaanderen vzw, tel: 03/658 90 34, e-mail: daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be



Erfgoedbeleid in de 21^e eeuw: een nieuwe fase is begonnen. Over het nieuwe “erfgoeddecreet” (7 mei 2004).

In deze bijdrage wordt kort een nieuw decreet van de Vlaamse Gemeenschap besproken in verband met erfgoed. Enerzijds maakt de benaming “het erfgoeddecreet” duidelijk dat het om een belangrijke en ambitieuze tekst gaat. Anderzijds is de laconieke benaming een kleine overdrijving om bestwil. Het decreet slaat uiteraard niet op “onroerend erfgoed”, het domein van monumenten, landschappen en archeologie: in Vlaanderen geen gemeenschaps- maar gewestmaterie. Verder wordt het cultureel-erfgoedplaatje vervolledigd door een aantal andere decreten, zoals bijvoorbeeld het archiefdecreet (2002), het volks-cultuurdecreet (1998) en het topstukkendecreet (2003). Er zit wel een logica en grote vooruitgang in, in het samenspel van deze en andere decreten. Dit geldt ook vanuit het perspectief van de heemkundige sector in Vlaanderen.

Ik presenteer hier eerst kort de recente geschiedenis van het erfgoeddecreet uit 2004. Vervolgens wordt in een tweede onderdeel uitgelegd waarover het “erfgoeddecreet” gaat. Ik formuleer enkele bedenkingen over wat dit decreet op korte termijn kan opleveren voor de heemkundige sector. Of positiever geformuleerd: hoe er op kan ingespeeld worden? Bij het begin van het derde deel wordt de timing van het aanvragen van projectsubsidies benadrukt, nu ook voluit toegankelijk voor sectoren in de subsector volkscultuur. Het decreet volkscultuur blijft daarnaast voorlopig bestaan, om de koepelorganisaties en de sector de kans te geven door te groeien en zich beter te positioneren, in een sector die het volgende decennium zal boomen. Er is duidelijk een uitdaging die aan de heemkundige sector werd gesteld, op weg naar een mogelijk nieuw overkoepelend ofwel nieuw flankerend decreet voor erfgoedverenigingen en immaterieel erfgoed, dat dan helemaal het programma dat vervat zit in de heel ambitieuze en ietwat voorbarige titel “erfgoeddecreet” zal waarmaken.

1. Het “erfgoeddecreet”

Op 7 mei 2004 bekrachtigde de Vlaamse Regering het “decreet houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid”. Het verscheen in het *Belgisch Staatsblad* (verder afgekort als B.S.), dus op de website www.staatsblad.be, op 9 juli 2004. Er werden ook snel uitvoeringsbesluiten uitgevaardigd. Over de erfgoedconvenants, de advisering en het steunpunt Cultu-

re Biografie Vlaanderen handelt het uitvoeringsbesluit van 25 juni 2004 (B.S. 3 september 2004). Het tweede uitvoeringsbesluit voor de onderdelen musea, erfgoedpublicaties en projecten was bij het ter perse gaan van deze bijdrage bijna officieel. Al deze teksten zijn te vinden op de website www.vlaanderen.be/erfgoed.

Wie de achtergronden, de ontstaansgeschiedenis en toekomstperspectieven wil kennen, leest best eens de interessante memorie van toelichting bij dit decreet op de website van het Vlaams Parlement. Een korte introductie en situering vindt men in het (door het sturen van een mail naar info@vcv.be of door te bellen naar 02/2431730 gratis aan te vragen) extra nummer van *Mores* van mei 2004. Een zeer goed geïnformeerde tekst over de recente voorgeschiedenis vindt men ook in het derde hoofdstuk van het pas verschenen boek Bart DE KEYSER, *In de zon én in de schaduw. Gemeentearchieven in het Vlaamse erfgoedbeleid*. Berchem, VVBAD, 2004, 190 pp., in het bijzonder op pp. 59-80 (www.vvbad.be). Zie verder ook het essay van mijn hand dat ter perse is in A. SCHRAMME et al., *Wegwijs Cultuur*, Leuven, Davidsfonds, 2005.

2. Inhoud van het nieuwe decreet

2.1. Musea

Het museumdecreet van 1996 wordt opgeheven en vervangen door een reeks bepalingen in het nieuwe erfgoeddecreet. Het gaat om een verdere uitwerking van de regelingen en mogelijkheden van het museumdecreet van bijna tien jaar geleden.

Centraal staat het feit dat de Vlaamse Gemeenschap een museum (of een samenwerkingsverband van kleine musea) kan erkennen. De erkenning is een officieel kwaliteitsmerk. Aan die erkenning kan dan, naast veel prestige en het recht om een officieel herkenningsteken aan te brengen aan de hoofdingang en in de communicatie over het museum, een Vlaamse subsidie vasthangen (als het erkende museum dit vraagt, wat doorgaans gebeurt). Om erkend te worden, moet een museum een grondig uitgewerkt beleidsplan voor zes jaar indienen. De lat ligt bepaald *niet* laag: er moet aan een hele reeks voorwaarden (inclusief de aanwezigheid van betaald personeel) voldaan worden. Een onafhankelijke beoordelingscommissie van experts én de bevoegde administratie evalueren het dossier en for-

muleren adviezen. De minister van Cultuur beslist uiteindelijk. De voorwaarden worden opgesomd in het erfgoeddecreet en worden verder verfijnd in het tweede uitvoeringsbesluit.

Het heeft weinig zin hier alle finesses, voorwaarden en procedures uit te leggen. Om erkend te worden, moet een heel traject worden afgelegd. Wie dit voor een museum wil overwegen of proberen, wordt niet in de steek gelaten. U kan een beroep doen op een reeks instellingen en mensen die kunnen helpen. Zij kunnen de haalbaarheid inschatten, mee helpen een haalbare timing te bepalen en mee helpen het dossier voor te bereiden. Wie hier meer over wil weten of plannen in die richting koestert, kan best eerst het decreet en het uitvoeringsbesluit lezen of de “handleiding erfgoeddecreet” opvragen bij de Afdeling Beeldende Kunst en Musea. En dan vervolgens contact opnemen met de provinciale museumconsulenten in uw provincie (vaak het eerste aanspreekpunt). Musea kunnen verder terecht bij de museumconsulenten van het steunpunt Culturele Biografie Vlaanderen. Erfgoedverenigingen kunnen ook met de consulenten van Heemkunde Vlaanderen en van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur contact opnemen. Men kan ook terecht bij de regionale verantwoordelijken van de bevoegde administratie (zie verder).

Naast de erkenning van musea en de mogelijkheid om vervolgens werkingssubsidies of museale projectsubsidies aan te vragen, introduceert het erfgoeddecreet ook de mogelijkheid om overkoepelende samenwerkingsverbanden te subsidiëren. Daar moeten minstens drie erkende musea aan deelnemen.

2.2. Erfgoedconvenants

Een erfgoedconvenant is een overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap enerzijds en een gemeente of een vzw van samenwerkende gemeenten in een bepaalde streek anderzijds. Ook met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (Brussel dus) kan zo’n convenant worden afgesloten.

De voorbije jaren werden op experimentele basis al erfgoedconvenants afgesloten met verschillende steden. Meer informatie over de werking vindt u op www.erfgoednet.be. Het erfgoeddecreet maakt deze regeling nu officieel. In de praktijk worden de in de loop van de voorbije vijf jaar al erkende convenants (inclusief die met de VGC/Brussel) verlengd. Vervolgens wordt de mogelijkheid gecreëerd om voortaan tot maximum drie erfgoedconvenants per jaar af te sluiten. Hiervoor komen gemeenten met meer dan 20.000 inwoners of een samenwerkingsverband van naburige gemeenten met rechtspersoonlijkheid met samen minstens 20.000 inwoners in aanmerking. Een adviescommissie beoordeelt de aanvragen en stelt een rangorde voor. De Vlaamse regering beslist

uiteindelijk wie erkend wordt. De hoogte van het minimum subsidiebedrag hangt af van het inwonersaantal: 100.000 euro voor een partner tussen 20.000 en 35.000 inwoners, 200.000 euro voor een partner met 35.000 tot 100.000 inwoners, 245.000 voor de VGC en 300.000 euro voor gemeenten of samenwerkingsverbanden met meer dan 100.000 inwoners. Hiermee moet enerzijds een erfgoedcel met ten minste twee voltijdse coördinatoren worden opgericht. Anderzijds worden de middelen ingezet om allerlei projecten, in functie van het realiseren van de beleidsplannen, uit te voeren.

Het moet voor de lezers duidelijk zijn dat zo’n convenant met gemeentebesturen (lokale overheden) en niet met erfgoedverenigingen wordt afgesloten. Het is uiteraard wel belangrijk dat erfgoedverenigingen (heemkundige kringen, ...) op één of andere manier betrokken worden bij die convenants en dat hier vele mogelijkheden gecreëerd kunnen worden. Net als bij het decreet lokaal cultuurbeleid ligt de kans tot overleg en gezamenlijke actie zowel bij gemeentebesturen (vaak in de persoon van cultuurbeleidscoördinatoren) als bij erfgoedinstellingen en verenigingen die kunnen ijveren voor een erfgoedconvenant of van de mogelijkheden gebruik van maken.

2.3. Het steunpunt Culturele Biografie Vlaanderen vzw

Het erfgoeddecreet van 7 mei 2004 heeft ook de werking van een “steunpunt voor de musea, de archiefinstellingen, de bewaarbibliotheken, de documentatiecentra en de erfgoedconvenantswerking” bevestigd en decretaal geregeld. Dit steunpunt krijgt hiervoor een subsidiebedrag van ten minste 800.000 euro per jaar. De activiteiten, plannen en realisaties van deze organisatie worden gepresenteerd op de website www.culturelebiografie.be.

In het decreet wordt expliciet ook de link gelegd naar het door het decreet volkscultuur opgerichte Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw, het steunpunt voor erfgoedverenigingen, immaterieel en oraal erfgoed, en (studie van) cultuur van alledag. De evidente vaststelling dat de beide steunpunten elkaar zullen aanvullen en versterken spreekt voor zich, en wordt nu reeds gerealiseerd in bijvoorbeeld de Erfgoeddag.

2.4. Adviescommissies

Het erfgoeddecreet voorziet de samenstelling en oprichting van diverse adviescommissies voor de kwaliteitsbeoordeling van organisaties en projecten in het veld van cultureel (roerend en immaterieel) erfgoed. Informatie over deze commissies vindt u op de website van de Vlaamse Gemeenschap.

2.5. Cultureel-erfgoedpublicaties

Zowel in het Kunstendecreet als het Erfgoeddecreet is er een luikje opgenomen over periodieke publicaties (tijdschriften) en niet-periodieke publicaties (boeken, ...). Dit is een uitwerking van een ook de voorbije jaren bestaand reglement dat in 2005 nog van kracht blijft zie <http://www.wvc.vlaanderen.be/regelgevingcultuur/reglementen/letteren/index.htm>). Hoe de regeling er voor de periode na 2005 zal uitzien is nog niet in detail bekend. In principe zijn het, voor wat boeken betreft, uitgevers die een subsidie aanvragen. Voor tijdschriften gaat het eerder om werkingssubsidies. Er is één beoordelingscommissie die over de twee soorten dossiers advies verstrekt. Dit onderdeel treedt pas in 2006 in werking. Hier zal dus in een latere bijdrage, als er mee informatie beschikbaar is, uitleg over gegeven worden. Let wel, voor tijdschriften en jaarboeken in verband met volkscultuur en geschiedenis blijft de regeling in het decreet volkscultuur van kracht: hier verandert voorlopig niets.

Zoals in de paragraaf over erfgoedpublicaties al werd aangestipt, is er via het decreet volkscultuur een speciale regeling voorzien voor periodieke wetenschappelijke publicaties over volkscultuur en geschiedenis. Dit is een regeling die sinds enkele jaren van kracht is en waarvan een vijftigtal tijdschriften, voornamelijk heemkundige publicaties, genieten. Met het oog op de volgende beleidsperiode van het decreet volkscultuur (2007-2011) en het bepalen van de (ondertussen te krappe) subsidie-enveloppe voor deze publicaties loont het zeker de moeite om dit onderdeel vanuit de heemkundige sector pro-actief verder op te volgen. Meer informatie over het segment publicaties volgt dus later.

2.6. Projecten cultureel erfgoed

Projecten zijn per definitie afgebakend in de tijd, qua doelstelling en opzet. Er worden drie soorten onderscheiden in het erfgoeddecreet. Ten eerste is er een subsidie-mogelijkheid voor cultuurhistorische projecten. Ten tweede zijn er de internationale projecten. Ten derde zijn er ontwikkelingsgerichte projecten.

In principe kan een project voor maximaal 80 % van de kosten gesubsidieerd worden. Vanaf 2005 kan de minister prioriteiten kenbaar maken, gekoppeld aan percentages (40 %, 60 %, 80 % van subsidiëring). In principe gaat het over een project van maximum 1 jaar. Meerjarige projecten zijn in principe wel mogelijk. Die moeten in fases van maximum één jaar worden opgedeeld en in de eerste aanvraag moet de fasering worden uitgelegd. Uiteraard moet er, gezien de definitie van het project, een duidelijk eindpunt voorzien worden. Voor projecten kunnen nooit infrastructuurkosten worden ingediend en ook geen vaste personeelskosten. Het moet, als er personeel gevraagd zou

worden, gaan om een projectmedewerker die specifiek en tijdelijk worden aangetrokken.

2.6.1. Cultuurhistorische tentoonstellingen

Er is ten eerste een mogelijkheid voor de subsidiëring van cultuurhistorische tentoonstellingen. Het aanvraagdossier moet het project met alles erop en eraan (concept, doelstellingen, partners, doelgroep, timing, planning, communicatieplan en uiteraard een realistische begroting) beschrijven. Bij de beoordeling zal onder andere rekening worden gehouden met de "relevantie van het thema voor de cultuurgeschiedenis", het onderliggend wetenschappelijk onderzoek, het publieksgerichte karakter, maar ook met het bovenregionaal belang en de samenwerking met culturele actoren in binnen- en buitenland.

Het gaat dus, zoals de laatste elementen suggereren, vooral om grotere en ambitieuze projecten. Dit neemt niet weg dat, zeker voor originele en ambitieuze kleinere projecten, wel iets mogelijk is. Als ik één tip mag geven, zou ik vooral willen wijzen op het belang van samenwerking met andere culturele actoren. Het is steeds interessant contact te zoeken met allerlei instanties, gaande van universiteiten, koepelorganisaties, steunpunten (zoals het VCV bijvoorbeeld, ...) om te zien wat mogelijk is, of die partners iets extra kunnen betekenen en of een projectaanvraag mee ondersteund kan worden (in de veronderstelling dat de instellingen vroeg genoeg betrokken worden bij het project).

2.6.2. Internationale projecten

Er kunnen twee soorten onderscheiden worden. Enerzijds kan de voorbereiding van deelname aan een Europees subsidieprogramma worden ondersteund. Informatie over die subsidieprogramma's kan men vinden op de website van de Europese instellingen, bij het cultureel contactpunt bij Cultuurnet (www.cultuurnet.be) en bij het VCV. Anderzijds kunnen internationale projecten (onderzoek, internationale uitwisselingen, studiedagen, ...) worden ingediend. Net als bij de andere projecten moeten de doelstellingen, gewenste resultaten en effecten, de doelgroep, de timing, de begroting en het financieringsplan, en, zeer belangrijk, de deelnemende partners in binnen- en buitenland. Naast de bijzondere inhoud van het project, zullen factoren zoals de geografische spreiding en de mate van internationale samenwerking beoordeeld worden.

2.6.3. Ontwikkelingsgerichte projecten

Zeer belangrijk is de mogelijkheid om projectsubsidies aan te vragen voor "ontwikkelingsgerichte projecten". Wat er verwacht wordt, blijkt uit het uitvoeringsbesluit. Er moet, samen met een begeleidende brief van het bevoegde gezag of de voorzitter, een inhoudelijk dossier worden ingediend. Hier moet het project (inclusief doelstellin-

gen, resultaten en beoogde effecten) worden beschreven. De verschillende partners en de doelgroep moeten worden voorgesteld. Uiteraard maken ook hier een timing, een planning en een begroting met financieringsplan deel uit van het dossier. Een sleutelelement is de beschrijving van de wijze waarop de resultaten bekend zullen worden gemaakt en ten dienste worden gesteld van wie in Vlaanderen met cultureel erfgoed bezig is. Hiermee houdt men best rekening, want dit is een cruciale voorwaarde. Een cursusreeks, een publicatie, een educatieve website, een video of DVD, een boek met ervaringen of scenario's, een nieuwe werkmethode, een studiedag of andere vormen; dat moet één van de uitkomsten zijn.

2.6.4. Procedure voor de projecten

Voor al deze projecten gelden een aantal regels. De aanvraag van een projectsubsidie moet uitgaan van een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon. Het dossier moet in 15 exemplaren én digitaal (mail, cd-rom, ...) worden ingediend. Dit kan per aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs bij de administratie zelf. De volgende data moeten in het rood in uw agenda staan. Projecten die starten in de eerste helft van het volgende jaar (januari-juni) moeten aangevraagd worden *vóór 15 november*. Projecten die starten in de tweede helft van het jaar moeten worden aangevraagd *vóór 1 maart*.

3. Het nieuwe erfgoeddecreet en volkscultuur

3.1. Uw projecten in 2005, en daarna

Op heel korte maar ook lange termijn zijn de net uitgelegde onderdelen over de projectsubsidies uiteraard direct relevant voor Heemkunde Vlaanderen en voor heemkundige kringen en andere erfgoedverenigingen. Er kunnen aanvragen ingediend worden voor cultuurhistorische tentoonstellingen, internationale projecten en vooral : ontwikkelingsgerichte projecten.

Zeer belangrijk is de volgende regeling. 2005 is een bijzonder overgangsjaar. Projecten die aanvangen in de eerste helft van 2005 en die dus starten voor 1 juli 2005, moeten aangevraagd worden *vóór 1 februari 2005*! Projecten die aanvangen in de tweede helft van 2005 moeten aangevraagd worden *vóór 1 mei 2005*! Voor projecten die starten in de eerste helft van 2006 is de uiterste indien datum dus 15 november 2005 (zie hoger). Er zijn dus in 2005 drie indiendata! De aanvraagdossiers moeten worden ingediend op het volgende adres: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Beeldende Kunst en Musea, bij de heer Jan Verlinden, afdelingshoofd, Parochiaanstraat 15, 1000 Brussel.

De dossiers worden beoordeeld door een speciale beoordelingscommissie en door de administratie. Het is nu reeds te voorzien dat er een vloedgolf van aanvragen te verwachten is. Dit betekent niet dat aanvragers, bijvoorbeeld erfgoedverenigingen, bij voorbaat kansloos zijn, integendeel. Wel moet een stevig en sterk dossier worden gemaakt, door een goed netwerk te verbinden met het dossier, een origineel en realistisch voorstel te maken, de bovenlokale relevantie duidelijk te maken, ...

Het is altijd verstandig om op één of andere wijze overleg te plegen met de bestuursleden en stafmedewerkers van Heemkunde Vlaanderen of het Vlaams Centrum voor Volkscultuur bij het uitwerken van een projectdossier. Of het op zijn minst te signaleren, als u vanuit de sector volkscultuur een dossier indient of wil indienen. Zo hebben we op vele terreinen expertise, kunnen we advies geven (bijvoorbeeld als u een project rond mondelinge geschiedenis wil opzetten). Ook als een project afgewezen wordt, kan er vanuit het steunpunt of de koepelorganisatie advies worden verleend over hoe het voorstel scherper geformuleerd kan worden, welke samenwerkingsverbanden mogelijk zijn of welke alternatieve subsidiërmogelijkheden er eventueel zijn. Met het oog op de subsidierondes vanaf 2006 zullen door het steunpunt en sommige koepelorganisaties in de sector volkscultuur vormingsinitiatieven worden voorzien rond de prioritaire thema's en rond het schrijven en beheren van projecten.

In deze bijdrage werd het al herhaaldelijk aangestipt en het moet misschien nog eens herhaald worden om eventuele verkeerde verwachtingen of ontgoochelingen te vermijden. Echt lokale projecten worden gesteund door de lokale overheden (gemeentebesturen bijvoorbeeld) of sponsors en, waar die aanwezig zijn, door de erfgoedconvenants. De regelingen zijn vooral bedoeld voor projecten met een **bovenlokale** relevantie.

Pas op: er zijn enkele speciale gevallen die uitgesloten zijn van deze regelingen in het erfgoeddecreet. Of positiever en correcter geformuleerd: waar op andere subsidie-mogelijkheden een beroep kan worden gedaan.

In het archiefdecreet van 2002 is er de mogelijkheid voorzien om projectsubsidies aan te vragen voor de ontsluiting, zowel via ICT als op andere manieren, van (privaatrechtelijke) archieven. In de praktijk is het zo dat vooral samenwerkingsverbanden en projecten met bovenlokale relevantie een reële kans maken. Het is dan ook nuttig om in dat verband contact op te nemen met de koepelorganisatie(s). In 2005 voert het Vlaams Centrum voor Volkscultuur, in nauw overleg met de koepelverenigingen, een onderzoek uit om na te gaan wat er op dit vlak mogelijk is in de sector van de erfgoedverenigingen.

Eveneens uitgesloten van de “regeling projecten cultureel erfgoed” van het erfgoeddecreet zijn lokale projecten in een gemeente met een erfgoedconvenant. Daar wordt immers verwacht dat het lokale bestuur de verantwoordelijkheid opneemt. Dit is een reden te meer voor verenigingen in gemeenten met zo’n convenant om gesprekken en onderhandelingen aan te knopen en interessante projecten in te dienen of voor te stellen.

Pro memorie vermeld ik het wellicht belangrijkste decreet voor lokale erfgoedverenigingen, namelijk het decreet op het lokaal cultuurbeleid. Voor lokale projecten is immers de lokale overheid bevoegd. Voor meer uitleg verwijs ik naar de consultants bij Heemkunde Vlaanderen en het Vlaams Centrum voor Volkscultuur. Meer inlichtingen vindt u in mijn bijdrage “lobby voor uw hobby” in *Mores* 2002, nr. 2 (www.mores.be).

Het erfgoeddecreet voorziet, in het luikje musea, dat erkende musea projectsubsidies (tot maximum 80 % van de kosten) kunnen aanvragen. Hier kunnen erfgoedverenigingen of kleine musea partners zijn. Het is dus een mogelijkheid dat een erkend museum één of meer erfgoedverenigingen (of provinciale of landelijke koepels) aanspreekt om samen een project te realiseren, *of omgekeerd natuurlijk*. Dan vraagt het erkend museum zo’n subsidie aan. Deadlines zijn daar ook 15 november (eerste helft van het volgend jaar) en 1 maart (tweede helft van het jaar). Voor 2005 gaat het uitzonderlijk om 1 februari 2005 en 1 mei 2005. Ook de mogelijkheid om overkoepelende samenwerkingsverbanden te subsidiëren kan voor de heemkundige sector misschien kansen creëren voor grote, landelijk relevante projecten.

3.2. Decreet en sector volkscultuur als onderdeel van de erfgoedsector

Sinds 1 april 2004 werd, binnen de administratie van de Vlaamse Gemeenschap, heel de sector volkscultuur, inclusief het steunpunt VCV, overgeheveld van de Afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheken naar de Afdeling Beeldende Kunst en Musea. Zo zijn er dus (, in vergelijking met de andere cultuursectoren, slechts) twee, elkaar aanvullende en versterkende, officiële steunpunten voor het nieuwe, hele brede en snel groeiende veld van roerend en immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen. Ook de heemkundige sector ressorteert nu onder de nieuwe afdeling. Het decreet volkscultuur uit 1998 blijft, tot nader orde, gewoon van kracht.

In de memorie van toelichting bij het nieuwe erfgoeddecreet wordt uitgelegd waarom de overheid beslist heeft de heel recente decreten over de privaatrechtelijke archieven (2002) en volkscultuur (1998) voorlopig te laten voortbestaan en nog niet, zoals het museumdecreet uit 1996, op te nemen in het erfgoeddecreet, waar, zoals in de vorige paragrafen werd uitgelegd, de lat héél hoog wordt gelegd. Hiervoor zijn diverse overtuigende argumenten. De na 2005 verwachte inwerkingtreding van de UNESCO-conventie voor de bescherming van immaterieel erfgoed (17 oktober 2003) zal nieuwe uitdagingen voor volkscultuurbeleid stellen, waar op ingespeeld moet worden. De belangrijkste overweging is dat de sector van de erfgoedverenigingen zich, onder meer door de introductie van beleidsplanningsprocessen en de inspanningen van stafmedewerkers en bestuursvrijwilligers, langzaam maar zeker aan het versterken is, door het op kruissnelheid komen van het decreet volkscultuur. Heel de sector volkscultuur is beleidsmatig sterk in evolutie en heeft op enkele jaren tijd een grote weg afgelegd. Het is duidelijk dat hier een cruciale rol is weggelegd voor Heemkunde Vlaanderen, in samenwerking met het Vlaams Centrum voor Volkscultuur. Naast de toegang tot projectsubsidies in het erfgoeddecreet, is op korte en middellange termijn het voorbereiden van een nieuwe beleidsperiode (2007-2011) en het opnieuw onderhandelen van de beheersovereenkomst van groot belang. In combinatie met het erfgoeddecreet van 7 mei 2004 en de andere decreten en in afwachting van een aanpassing binnen enkele jaren, is de betekenis van het volkscultuurdecreet uit 1998 de voorbije maanden sterk veranderd, lees veel belangrijker geworden. De toekomst van de heemkundige sector ligt in de erfgoedsector en de kansen worden geboden om zo sterk mogelijk aan de start te komen nu heel de erfgoedwereld volop in beweging is gekomen. Strategisch handelen en een positieve ingesteldheid zijn de sleutelwoorden om het maximale van wat er in zit uit te halen, en te gaan naar nieuwe regelingen, dit maal over de verenigingssector. De toekomst ziet er hoopvol uit.

dr. Marc Jacobs

Vlaams Centrum voor Volkscultuur

De derde Nacht van de Geschiedenis

Dinsdag 22 maart 2005

Jaarlijks organiseren archieven, geschied- en heemkundige kringen, musea, universiteiten en andere organisaties duizenden activiteiten rond historische onderwerpen: rondleidingen, films, lezingen, bezoeken, tentoonstellingen... Alleen al bij het Davidsfonds zijn meer dan 2.000 van de 10.000 culturele initiatieven per jaar geschiedenisactiviteiten.

Op dinsdag 22 maart 2005 vindt de (derde) Nacht van de Geschiedenis plaats. De Nacht van de Geschiedenis wil één keer per jaar op één avond alle krachten bundelen om het ruime publiek te laten kennismaken met het gevarieerde aanbod.

“Geschiedenis is niet saai”, is de boodschap. Een sterke, wetenschappelijk verantwoorde inhoud wordt ook op een boeiende en verfrissende manier gepresenteerd. Debatten, evocaties, nocturnes met fakkellicht en muziek zorgen ervoor dat niet alleen de titel van deze avond prikkelend is. Initiatiefnemer Davidsfonds neemt elke activiteit rond geschiedenis gratis op in een nationale promotieactie met mooie kleurenfolders en affiches. Een goed uitgekende perscampagne geeft het project grote ruchtbaarheid in de geschreven pers, op radio en televisie. Aankondigingen in

tijdschriften, op websites, nieuwsbrieven... zorgen ervoor dat de Nacht van de Geschiedenis een opgemerkt evenement is bij duizenden mensen met belangstelling voor geschiedenis. Via mailings worden bibliotheken, culturele centra, musea, toeristische diensten, scholen, verenigingen, enz. ... geïnformeerd.

Tijdens de eerste editie, in 2003, namen 10.000 mensen op 120 verschillende locaties deel aan de activiteiten. Op de tweede Nacht van de Geschiedenis op 23 maart 2004 waren dat er 16.000. Op meer dan 200 plaatsen in Vlaanderen waren er activiteiten rond geschiedenis: rondleidingen, lezingen, evocaties, tentoonstellingen, films... Met die cijfers groeit de Nacht van de Geschiedenis uit tot één van de grootste culturele ééndagsevenementen in Vlaanderen.

Jeroen Sleurs
stafmedewerker Geschiedenis
Davidsfonds vzw
Blijde-Inkomststraat 79-81, 3000 Leuven
tel. 016/310.600; fax 016/310.608
jeroen.sleurs@davidsfonds.be
www.davidsfonds.be

Oproep: volkstuinen in Vlaanderen

In het kader van het Museum van de Vlaamse Sociale Strijd, een project van de provincie Oost-Vlaanderen, bereidt KADOC, in samenwerking met De Volkstuin vzw, een publicatie en tentoonstelling voor over het fenomeen van de volkstuinen.

De eerste volkstuinen dateren uit het laatste kwart van de negentiende eeuw en vinden hun oorsprong in Frankrijk. In België namen welgestelde politici en industriëlen het initiatief tot wat “het werk van den akker” werd genoemd. Ook in kringen van het Sint-Vincentius a Paulogenootschap en later in de christelijke arbeidersbeweging kreeg het werk steun. Kleine stukjes grond werden ter beschikking gesteld van de behoeftige. Die konden er voor eigen gebruik groenten en fruit telen. Het was een vorm van volksverheffing: arbeiders gezond voedsel leren kennen, hen een respectabele vrijetijdsbesteding bezorgen ver weg van cafés en revolutionaire ideeën, hen het belang van eigen bezit bijbrengen. De volkstuinen kenden hun hoogtepunt tijdens het interbellum en vooral tijdens de Tweede Wereldoorlog (met toen tot 375.000 leden), maar ook nu



nog worden er duizenden mensen door aangesproken. Graag doet KADOC op u een beroep om dit publicatie- en tentoonstellingsproject mee tot een goed einde te brengen: indien u weet heeft van ledenregisters en reglementen, foto's en affiches, films en andere, ook mondelinge getuigen, mag u met KADOC contact opnemen, telefonisch (016 32 35 00) of rechtstreeks met de KADOC-medewerkers Annelies Cousserier (annelies.cousserier@kadoc.kuleuven.ac.be) of Luc Vints (luc.vints@kadoc.kuleuven.ac.be). Alvast veel dank.

In de zon én in de schaduw. Gemeentearchieven en het Vlaamse erfgoedbeleid

In de zon én in de schaduw. Gemeentearchieven en het Vlaamse erfgoedbeleid is een gloednieuwe publicatie waarin het Vlaamse erfgoedbeleid wordt geschetst.

De laatste jaren is er in Vlaanderen een hele nieuwe culturele sector ontstaan: die van het culturele erfgoed. Tien jaar geleden dacht iedereen nog spontaan aan monumenten als er over erfgoed gesproken werd. Sinds een aantal jaar weet men dat het begrip ruimer is en dat het ook over museumobjecten, archiefdocumenten, boeken uit de bibliotheek en zelfs verhalen en gebruiken gaat. Niet alleen begijnhoven, maar ook schieten op de staande wip en het carnaval van Binche verdienen de titel 'werelderfgoed'. De nieuwe commissie Cultuur in het Vlaamse Parlement ziet de uitvoering van het nieuwe erfgoeddecreet als één van haar prioriteiten.

Waar komt dat erfgoedverhaal vandaan? Waar gaat het naartoe? *In de zon én in de schaduw. Gemeentearchieven en het Vlaamse erfgoedbeleid* geeft een antwoord op deze vragen. In dit boek schetst auteur Bart De Keyser de evolutie van het Vlaamse erfgoedbeleid. Als stadsarchivaris van Hasselt heeft hij daarbij bijzonder veel oog voor de rol van de gemeentearchieven. Hij bespreekt de evolutie van het beroep, met de voortdurende spanning tussen de administratieve en de culturele opdracht van de archivaris. Daarbij verliest hij het brede erfgoedveld nooit uit het oog.

Door de positionering van de archieven in de erfgoedsector, maar vooral ook door zijn kritische en genuanceerde benadering van het erfgoedbeleid, is dit boek verplichte lectuur voor iedereen die in Vlaanderen met cultureel erfgoed bezig is.



In de zon én in de schaduw. Gemeentearchieven in het Vlaamse erfgoedbeleid van Bart De Keyser is op 23 september 2004 verschenen als deel 7 in de reeks **Archiefkunde** en kost **16,00 euro** (ISBN 90-72679-29-6). Het is een gezamenlijke uitgave van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen vzw en Culturele Biografie Vlaanderen vzw. Bestellen kan per post of per website:

VVBAD vzw, Statiestraat 179, 2600 Berchem

www.vvbad.be

T: 03/281.44.57

F: 03/218.80.77

Culturele Biografie Vlaanderen vzw, Huis den Rhyn
Hofstraat 15, 2000 Antwerpen

www.culturelebiografie.be

T: 03/224.15.40

F: 03/224.15.41

Themanummer Pompwatermolens



Na de succesrijke themanummers over De tredmolen (2002) en De schipmolen (2002), die zeer lovende recensies kregen in het wereldwijd molentijdschrift *International Molinology*, kondigt Molenzorg – Molenecho's vzw graag haar nieuwste themanummer Pompwatermolens aan, van de hand van ingenieur Karel BROES uit Dilbeek. Andermaal bleek dat over deze belangrijke molenfunctie nog geen overzichtsstudie bestond. Verschijning: november 2004.

Deze baanbrekende studie (met 202 pagina's, zeer vele heldere afbeeldingen) is ook los verkrijgbaar aan 15 euro (rekeningnummer in de hoofding, vermelding: pompwatermolens). Met het lidgeld van 22 euro – dus amper 7 euro méér – ontvangt u ook de drie andere nummers.

Molenecho's, Vlaams Tijdschrift voor Molinologie

Driemaandelijks orgaan van "Molenzorg" v.z.w. tot behoud van onze molens

Zetel

Centrum voor Molinologie, Molenmuseum
Kerkstraat 3, 2890 Sint-Amands

Redactie

Lieven Denewet

Bruggestraat 74, 8830 Hooglede

Tel. 051.20.37.78

Fax 051 24 00 03

denewet.molens@pandora.be

www.molenechos.org

Administratie

Dr. Luc Goeminne

Dorpsstraat 32, 9800 Astene-Deinze

Tel. 09.388.86.48

Abonnement: 22,00 euro

Los nummer: 7,00 euro

Dit themanummer: 15,00 euro

Buitenland: 24,00 euro

Postrekening : 000-0792611-24

KBC: 442-7609911-97

(NL) Rabobank: 14.21.48.121

SLE – Stichting Levend Erfgoed

De SLE bestaat reeds een vijftiental jaar, tot voor een paar jaar onder de naam van Vereniging voor het Behoud van Zeldzame Huisdierrassen. De stichting komt op voor het behoud van de genetische diversiteit van de landbouwhuisdieren door te ijveren voor het behoud van onze "oude" streekeigen landbouwhuisdieren. Deze rassen maken ook deel uit van ons cultureel erfgoed en verdienen ook om die reden bewaard te blijven.

De werking van de stichting omvat de publicatie van een ledenblad (de ARK), ze heeft een eigen website (www.sle.be), ze organiseert een jaarlijkse "Levend Erfgoed Expo", ze staat in voor de inrichting van het Levend Erfgoed Park in het provinciaal domein Puyenbroeck in Wachtebeke, enz. Ze werkt tevens samen met gelijkaardige organisaties uit het buitenland en is lid van Save, de Euro-

pese koepel voor het behoud van het levend erfgoed.

Een andere belangrijke taak is het bijhouden van de stamboeken voor de eigen schapen- en geitenrassen. Voor de schapenrassen is al heel veel onderzoekwerk gedaan en functioneert de stamboekwerking goed.

Voor de geiten echter moet het meeste werk nog gebeuren, onze eerste taak is het opstellen van een standaard voor de witte Kempense geit en de bonte Vlaamse geit. Wij zijn dus op zoek naar beschrijvingen, reglementen van keuringen en dergelijke die ons een beter zicht geven over hoe deze rassen er vroeger uitzagen. Hebt U info ? Kunt U ons helpen ?

Graag een seintje aan Bob Restiaen

(bob.restiaen@pandora.be). Waarvoor hartelijk dank.